

Aktivity na začleňování dětí mladších tří let do prostředí mateřské školy

Lucie Vybíralová

Bakalářská práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Lucie Vybíralová**
Osobní číslo: **H200045**
Studijní program: **B0112P300001 Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Aktivitty na začleňování dětí mladších tří let do prostředí mateřské školy**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury o socializaci dvouletých dětí v prostředí mateřské školy.

Vymezení teoretických východisek o začleňování dětí mladších tří let v mateřské škole.

Zpracování sady aktivit pro podporu socializace dětí mladších tří let v mateřské škole.

Realizace a ověření sady aktivit ve vybrané mateřské škole.

Zpracování evaluace sady aktivit a doporučení pro praxi mateřských škol.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Grůzová, L., & Syslová, Z. (2017). Adaptation of two years old children in Czech preschool education. *International Journal of Learning and Teaching*. 9(1), 350-356.
- Kotátková, S. (2014). *Dítě a mateřská škola: Co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. Praha: Grada.
- Kropáčková, J., & Splavcová, H. (2016). *Dvouleté děti v předškolním vzdělávání od podzimu do zimy*. Praha: Raabe.
- Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.
- Splavcová, H., & Kropáčková, J. (2016). *Vzdělávání dětí od dvou let v MŠ*. Praha: Portál.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Anita Machová**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **18. listopadu 2022**
Termín odevzdání bakalářské práce: **28. dubna 2023**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Mgr. Marcela Janíková, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 18. listopadu 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 3. 3. 2023

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce aplikačního typu se zabývá začleňováním dětí mladších tří let do prostředí mateřské školy. Cílem teoretické části je popsat, jak probíhá adaptace dvouletých dětí v mateřské škole a sumarizovat poznatky o vzdělávání dětí mladších tří let v mateřské škole. Teoretická část vymezuje podmínky pro vzdělávání dvouletých dětí, popisuje adaptaci dvouletých dětí na nové prostředí a nový kolektiv dětí a shrnuje názory na vzdělávání dvouletých dětí v mateřských školách. Následně se zaměřuje na zákony a vyhlášky týkající se dvouletých dětí a také na Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, kde v kapitole č. 10 je věnována pozornost vzdělávání dětí v mateřské škole od 2 do 3 let. Dále práce uvádí příklady z praxe u vybraných států ze zahraničí, které poskytují vzdělávání dětí už od nejtítlejšího věku. V praktické části je vytvořena sada aktivit pro začleňování dětí mladších tří let do prostředí mateřské školy. Sada aktivit byla realizována a evaluována ve vybrané mateřské škole a následně byla zpracována doporučení pro praxi mateřských škol.

Klíčová slova: Dítě mladší tří let, adaptace dvouletých dětí, socializace dvouletých dětí

ABSTRACT

This Bachelor's thesis of application type deals with the integration of children under three years of age into the environment of a kindergarten. The aim of the theoretical part is to describe how the adaptation of two-year-old children in kindergarten takes place and to summarize the findings on the education of children under three years of age in kindergarten. The theoretical part defines the conditions for the education of two-year-old children, describes the adaptation of two-year-old children to a new environment and a new group of children, and summarizes the opinions on the education of two-year-old children in kindergartens. Subsequently, it focuses on laws and regulations related to two-year-old children, as well as on the Framework Educational Program for Preschool Education, where Chapter 10 is devoted to the education of children in kindergarten from two to three years old. Furthermore, the thesis provides examples from practice in selected foreign countries that provide education for children from the earliest age. In the practical part, a set of activities is created for the integration of children under three years of age into the environment of a kindergarten. The set of activities was implemented and evaluated in a

selected kindergarten and subsequently, recommendations for practice in kindergartens were elaborated.

Keywords: A child under the age of three, adaptation of two-year-old children, socialization of two-year-old children

Poděkování

Touto cestou bych chtěla vyjádřit vděk paní Mgr. Anitě Machové za odborné vedení, konzultace, podnětné připomínky a velkou podporu při psaní bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 DÍTĚ MLADŠÍ TŘÍ LET V PODMÍNKÁCH MŠ.....	13
1.1 PROMĚNY INSTITUTE PEČUJÍCÍ O DĚTI MLADŠÍCH TŘÍ LET V ČR.....	15
1.2 ADAPTACE DVOULETÝCH DĚTÍ V MŠ.....	17
1.3 SOCIALIZACE DĚTÍ MLADŠÍCH TŘÍ LET V MŠ	20
1.4 POHLEDY NA EDUKACI DĚTÍ DO TŘÍ LET V PROSTŘEDÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY	22
2 LEGISLATIVNÍ UKOTVENÍ VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ MLADŠÍCH TŘÍ LET V ČESKÉ REPUBLICE	25
2.1 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	26
3 EDUKACE DĚTÍ MLADŠÍCH TŘÍ LET V ZAHRANIČÍ.....	28
3.1 DÁNSKO	29
3.2 NORSKO	29
3.3 ŠVÉDSKO	30
3.4 FINSKO	30
3.5 NĚMECKO.....	31
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	32
4 AKTIVITY NA ZAČLEŇOVÁNÍ DĚTÍ MLADŠÍCH TŘÍ LET DO PROSTŘEDÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY.....	33
4.1 CHARAKTERISTIKA DĚTÍ.....	33
4.2 SADA AKTIVIT	33
4.2.1 Jména dětí.....	33
4.2.2 Hledání kamarádů	36
4.2.3 Mateřská škola.....	39
4.2.4 Značky dětí.....	41
4.2.5 Pomáhání druhým	43
4.2.6 Zvířata	46
4.2.7 Psychomotorický padák	48
5 EVALUACE SADY AKTIVIT	52
6 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	56
ZÁVĚR.....	58
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	59
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	63
SEZNAM OBRÁZKŮ	64
SEZNAM TABULEK.....	65
SEZNAM PŘÍLOH.....	66

ÚVOD

Vzdělávání dvouletých dětí v mateřských školách bylo a stále je aktuálním tématem. Existují dva tábory lidí, kteří se rozcházejí v názoru, zdali dvouleté děti do mateřských škol patří nebo zda by měly do tří let zůstat po boku svých nejbližších. Dvouleté dítě je převážně zvyklé na své rodinné prostředí a na častou přítomnost matky po jeho boku. Jestliže je tedy dvouleté dítě zařazené do mateřské školy, nastává otázka, zdali se dokáže na mateřskou školu plně adaptovat. Dítě si musí zvyknout pro něho na úplně neznámé prostředí a zároveň se dvouleté dítě poprvé objevuje v tak velké společnosti nových dětí. I zde může být pro dítě náročné se začlenit do nového kolektivu.

Od roku 2020 se plánovaly přednostně přijímat dvouleté děti do mateřských škol, avšak tato povinnost byla v roce 2018 zrušena. Přijímání dvouletých dětí do mateřských škol je tedy v kompetenci ředitele mateřské školy a je pouze na jeho vlastním uvážení a rozhodnutí, jestli dvouleté dítě do mateřské školy přijme, a to na základě vlastně stanovených kritérií.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, a to konkrétně na část teoretickou a část praktickou. V první části, tedy teoretické, jsem si vytyčila dva cíle. Prvním cílem je popsat, jak probíhá adaptace dvouletých dětí v mateřské škole. Druhým mým cílem je sumarizovat poznatky o vzdělávání dětí mladších tří let v mateřské škole. V první kapitole jsou vymezené podmínky pro vzdělávání dvouletých dětí, pakliže se právě mateřská škola rozhodne pro jejich přijetí. V této kapitole také popisují, jak probíhá adaptace dvouletých dětí na nové prostředí a na nový kolektiv. Také jsou zde shrnuty různé pohledy odborníků na otázku vzdělávání dvouletých dětí v mateřských školách. V druhé kapitole se věnuji zákonům a vyhláškám týkajících se dvouletých dětí v mateřských školách a Rámcovému vzdělávacímu programu pro předškolní vzdělávání, ve kterém je přímo jedna kapitola věnována vzdělávání dětí od 2 do 3 let v mateřské škole. V třetí kapitole teoretické části zmiňuji, jak se uskutečňuje vzdělávání dětí mladších tří let v zahraničí. Zaměřuji se zde na vybrané státy v zahraničí a představuji zařízení či instituce, které zajišťují vzdělávání dětem už od nejtělejšího věku.

V praktické části aplikačního charakteru bylo mým cílem navrhnout sadu aktivit na začleňování dětí mladších tří let do prostředí mateřské školy. Sada aktivit je dohromady tvořena ze sedmi výstupů. Každý výstup obsahuje dvě aktivity s výjimkou jednoho výstupu, kde se uskutečňovala výtvarná činnost. Před každou aktivitou, ale i v jejím průběhu se uskutečňovala motivace dětí prostřednictvím plyšového maňáka. Součástí každého výstupu je i básně s pohybovým doprovodem, která děti po celou dobu ověřování provázela. Sada

aktivit byla realizována ve vybrané mateřské škole ve Zlínském kraji. Následně byla evaluována ze strany učitelky a probíhala zde i sebereflexe každé aktivity, ale i celková sebereflexe. Na základě toho vzniklo doporučení pro praxi mateřských škol.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DÍTĚ MLADŠÍ TŘÍ LET V PODMÍNKÁCH MŠ

Stále častěji se setkáváme se zařazováním dětí mladších tří let do mateřských škol. Důvodem, proč rodiče umísťují své dvouleté děti do těchto institucí, jsou často profese, které vykonávají a neumožňují jim čtyřletou rodičovskou dovolenou. Dalším důvodem stoupajícího zájmu o zařazování dětí mladších tří let do mateřských škol je nedostačující počet jiných zařízení, které by byly schopné zajistit péči těmto dětem. Pokud dvouleté dítě dochází do mateřské školy, je cílem těchto institucí vytvořit optimální prostředí ke zdravému vývoji dítěte (Splavcová & Kropáčková, 2016).

Proto je pro takto malé děti důležité, aby jim bylo zajištěno vhodné prostředí mateřské školy, a to s ohledem na věkové odlišnosti a potřeby dítěte. Nedílnou součástí je tedy zajištění věcných podmínek. Důležitou roli zde hraje celkové uspořádání třídy. Prostor mateřské školy musí být pro děti bezpečné a zároveň jim nabízet dostatečný prostor pro pohyb, jelikož právě pohybem zdokonalují svou hrubou motoriku a orientaci v prostoru. Dvouleté děti totiž často běhají, skáčou a lezou na různé předměty (Splavcová & Kropáčková, 2016). Musíme brát též v potaz, zdali se jedná o homogenní třídu dvouletých a tříletých dětí nebo jsou tyto děti zařazeny do třídy heterogenní. V případě homogenní třídy je potřeba nábytek přizpůsobit vzrůstu dětí a volit spíše uzavíratelné skříně. Důraz by měl být kladen i na volbu hraček do třídy dvouletých dětí, které by z bezpečnostních důvodů neměly obsahovat malé částice (MŠMT, 2020). Podle Splavcové a Kropáčkové (2016) jsou pro dvouleté děti vhodné hračky určené pro děti tříleté. Za nejvhodnější hračky pro děti mladších tří let jsou považovány panenky s kočárky, auta, odrážedla, leporela a neměly by chybět i stavebnice, jelikož děti s nimi s oblibou manipulují. Není vhodné, aby děti měly na dosah i na dohled velké množství hraček z toho důvodu, že právě tyto hračky na ně působí rušivě a způsobují to, že děti často přebíhají od jedné hračky ke druhé, a to bez zaujetí. Dítě se může dokonce rozrušit z velkého množství hraček tak, že bude nejisté až zdrženlivé a nebude se k hračkám vůbec přibližovat. Za nevhodné se považuje v mateřské škole výskyt plyšových hraček, které představují riziko v přenosu choroboplodných zárodků. V heterogenní třídě je nutné najít vhodné a přiměřené řešení pro všechny děti. Hračky, které by mohly být pro takto malé děti nebezpečné, je nutné ukládat a uklízet dle předem domluvených pravidel na místa, která dvouletým dětem nebudou přístupná. S věcnými podmínkami souvisí i zahrady mateřských škol. Ty by měly být vybaveny takovými prvky, které jsou dětem vhodné z hlediska jejich věku a fyzického vzrůstu (Splavcová & Kropáčková, 2016).

Hygienické podmínky pro děti mladších tří let jsou stanoveny ve vyhlášce č. 410/2005 Sb.

V mateřských školách se mohou nacházet i děti, které ještě stále nosí pleny. Proto je v tomto případě nutné zajistit úložný prostor, kde se budou pleny skladovat. Pro použité pleny by měl být zajištěn krytý koš s nášlapem. Děti často ještě nedokážou využívat toaletu, proto by se v mateřské škole měly nacházet i nočník, pro které je potřeba zajistit vhodné místo a pravidelné dezinfikování. Umývací místnost by měla být vybavena stolem na přebalování (MŠMT, 2020).

V oblasti životosprávy je nutné, aby uspořádání dne mělo stálá pravidla. Dvouleté dítě se unaví mnohem dříve než dítě starší. Je tedy potřeba zajistit, aby dvouleté děti obědvaly dříve a měly více času na jídlo. Po obědě je potřeba dětem vyhradit dostatek času na spánek. I přesto, že mají dvouleté děti v mateřské škole k dispozici dostatek tekutin, je nutné jim pravidelně během dne připomínat přiměřený pitný režim (Splavcová & Kropáčková, 2016).

Pro dvouleté dítě je mateřská škola zpravidla první institucí, kde si dítě zvyká na rozdílné prostředí, než je zvyklé z domova, setkává se s novými dětmi a novými autoritami. V rámci psychosociálních podmínek je nutné, aby se dítě v prostředí mateřské školy cítilo spokojeně a bezpečně. Aby této podmínky mateřské školy docílily, měly by umožňovat dítěti využívat osobní pomůcky. Velmi důležitou roli zde hraje i spolupráce mateřské školy s rodinou (MŠMT, 2020).

V případě personálního zajištění by mateřská škola měla přizpůsobit pedagogickou činnost tak, aby v náročných částech dne působilo ve třídě co nejvíce pedagogů. I přesto, že jsou učitelé kvalifikovaní pro práci s dvouletými dětmi, spousta z nich ještě neměla příležitost s nimi pracovat. Proto by bylo vhodné se v této oblasti dále sebevzdělávat, a to například prostřednictvím akreditovaných vzdělávacích programů. Ve třídách dvouletých dětí je nejčastěji personál posílen o školního asistenta, popřípadě chůvu (MŠMT, 2016). Právě ředitel školy určuje náplň práce nepedagogického pracovníka, který se nemusí po celou dobu věnovat pouze nejmladším dětem, ale vychází z aktuálních potřeb všech dětí. V rámci činností vedených učitelkou, je tak školní asistent nebo chůva pomocnou rukou pro všechny děti v průběhu jejich aktivit, ale i v průběhu celého dne. Podle Kropáčkové a Splavcové (2017) je v homogenní třídě dvouletých a tříletých dětí potřeba ustálený pedagogický personál a nedoporučuje se jej v průběhu školního roku měnit.

Příprava aktivit pro dvouleté děti může být pro učitelé časově náročnější. Děti se do aktivit zpočátku často nezapojují, jsou jen pouhými pozorovateli. Postupem času se však do činností samovolně přidávají. Jelikož děti tohoto věku nedokážou udržet pozornost po delší dobu, je zapotřebí aktivity střídat, ale zároveň jim poskytnout na jednotlivé činnosti dostatek času.

Důležité je zmínit, že děti nemají pojem o čase a žijí pouze přítomností. Nemůžeme tedy očekávat, že s dětmi přerušíme činnost a vrátíme se k ní později. Velmi atraktivní jsou pro ně pohybové hry spojené s hudbou. Z toho plyne, že je pro děti vhodnější a efektivnější využívat básničky a písničky s pohybovým doprovodem. Děti mají tendenci básničky opakovat, proto bychom měli využít každé příležitosti a dát jim touto formou prostor pro jejich procvičení a zopakování. Při práci s dětmi je vhodné volit nejen činnosti řízené, ale i skupinové nebo individuální (Splavcová & Kropáčková, 2016).

V této kapitole jsou shrnuté podmínky pro vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole, za které má zodpovědnost ředitel mateřské školy a je jeho povinností je zajistit. Konkrétně se jedná o podmínky věcné, hygienické, podmínky životosprávy, podmínky psychosociální a personální. Další podmínky týkající se dvouletých dětí v předškolním vzdělávání jsou blíže popsány v kapitole 2 Legislativní ukotvení vzdělávání dětí mladších tří let v České republice a podkapitole 2.1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.

1.1 Proměny instituce pečující o děti mladších tří let v ČR

Instituce pečující o děti mladších tří let v České republice nebyly v historii žádnou novinkou. Za první instituce nabízející péči malým dětem považujeme sirotčince, které poskytovaly péči převážně dětem osiřelým. Je třeba také zmínit dětské nemocnice a chorobince, které pečovaly o děti jak dlouhodobě, tak i krátkodobě nemocné (Průcha, 2016).

Důležité je zmínit první českou opatrovnu známou pod názvem „Školka na Hrádku“. Opatrovna vznikla v roce 1832 a jejím zakladatelem byl Karel Chotek z Vojnína a Pavel Spořil. Jako učitel zde působil Jan Vlastimír Svoboda, který vytvořil metodiku pro předškolní výchovu, kde formuloval výchovné cíle pro děti už od 2 let. Jejich cílem byl všestranný rozvoj dítěte, přičemž součástí byla i výuka trivia (Rýdl & Šmelová, 2012). Nesmíme také opomenout vznik jeslí, které se u nás objevily v polovině 19. století. I přesto, že se první jesle v Praze nacházely už v roce 1854, byly považovány za německé zařízení. První české jesle vznikly až v roce 1884. Jejich poslání však bylo spíše sociální a zdravotní. V roce 1869 vznikla první mateřská škola v Praze, další se začaly postupně na našem území zřizovat. Stejně jako u opatroven i zde probíhala výuka trivia. Avšak na základě ministerského výnosu se v roce 1872 instituce pečující o děti rozdělily do tří skupin. Jesle, které byly chápány jako zařízení zdravotnické. Jejich úkolem bylo zajistit základní potřeby dítěte a byly určeny dětem do 3 let. Opatrovny, ve kterých se zakázala výuka trivia a jejich

poslání už bylo hlavně sociální. Do poslední skupiny řadíme mateřské školy, kde se už realizovala výchova dětí a jejich příprava na základní školu (Opravilová, 2016).

V průběhu druhé světové války začaly mateřské školy a jesle upadat. Opatrovny zmizely úplně a na úkor toho vznikly dětské útulky, které byly určeny dětem od 2 do 5 let a nabízely pomoc rodičům během jejich pobytu v zaměstnání. V roce 1960, na základě školského zákona, byly považovány za předškolní instituce v rámci jednotné školské soustavy společná zařízení jeslí a mateřských škol – jesle, mateřské školy a dětské útulky. Dětské útulky ale po roce 1989 zanikly úplně, a to následkem opětovného rozšiřování mateřských škol. Od roku 1991 byly ale za předškolní zařízení považovány pouze mateřské školy a speciální mateřské školy. Je nutné říci, že v minulosti byly první veřejné instituce poskytující péči dětem raného věku vnímány jako služby pro rodiny, které nebyly dostatečně finančně zajištěné. Rodiny, které měly dostatek finančních prostředků, využívaly vychovatelky či služebné (Kropáčková & Splavcová, 2016).

V dnešní době existuje několik variant zařízení pro dvouleté děti, ze kterých si mohou rodiny vybírat. Mnohdy je však některá z možností pro mnoho rodin nepřijatelná, a to z důvodu vysokých finančních poplatků. Konkrétně se jedná o jesle, mateřské školy, popřípadě dětské skupiny nebo chůvy.

Jesle mohou být od roku 2014 provozovány jako vázaná živnost nebo příspěvková organizace a jsou poskytovány dětem od 1 roku až do 3 let. V případě prvním jsou však jesle tohoto typu mnoha rodinám finančně nedostupné, jelikož požadují vysoký finanční poplatek, který se může za celodenní péči pohybovat až do 30 000 Kč měsíčně. Jesle jako příspěvková organizace jsou částečně finančně podporovány obcemi. Obec si sama určí výši poplatku od rodičů. Zde se částka může nacházet v rozmezí od 2 000 do 7 000 Kč měsíčně (Gregora & Kropáčková, 2016). Tyto jesle se objevují převážně ve velkých městech, ale jejich výskyt je velmi řídký. Z minulosti víme, že v jeslích pracovaly dětské sestry, dnes může být personál obohacen i o vychovatelky nebo chůvy. Další možností jsou mikrojesle, které pečují o děti už od 6 měsíců až do 4 let. Provoz v mikrojeslích je realizován 5 dní v týdnu, minimálně 8 hodin každý den, avšak délka pobytu dítěte se odvíjí od společné dohody mezi rodičem a poskytovatelem. Na rozdíl od jeslí jsou mikrojesle charakteristické omezeným počtem dětí, kde se v jednom kolektivu vyskytují maximálně 4 děti (Kropáčková, 2016).

V dětských skupinách se nacházejí děti od 6 měsíců a zaměřují se výchovu dětí a rozvíjení schopností a hygienických návyků. Ve skupině se může nacházet maximálně 24 dětí. Jestliže ve skupině pobývá 6 dětí, o děti pečuje pouze 1 osoba. V momentě, kdy počet dětí ve skupině

vzroste (tj. 7 až 12 dětí), zajišťují péči 2 osoby. O 13 až 24 dětí ve skupině pečují už 3 osoby (Zákon č. 247/2014 Sb.).

V případě chůvy, která zajišťuje péči v domácnosti, se jedná o volnou živnost. Tuto živnost si může zřídit pouze osoba, která je bezúhonná a starší 18 let. V případě, že se osoba stará o dítě do 3 let věku, je povoleno pouze nepravidelné hlídání. V zákoně však není stanovena konkrétní denní doba poskytování. Rizikem může být, že je mnohdy náročné uhlídat kvalitu péče. Zároveň je tato péče finančně nákladná (Splavcová & Kropáčková, 2016).

Je tedy viditelné, že rodiče mají na výběr mezi několika možnostmi, kam své dvouleté dítě zařadit. Není ale divu, že upřednostňují právě mateřské školy, a to z toho důvodu, že jsou pro ně finančně přijatelné. Jestliže rodiče své dvouleté dítě umístí do mateřské školy, tak vyvstává otázka, jestli je dítě na vstup do mateřské školy dostatečně zralé a jestli bude schopné se plně adaptovat na nové prostředí.

1.2 Adaptace dvouletých dětí v MŠ

Jestliže je dvouleté dítě zařazeno do mateřské školy, začíná pro něho nová etapa, kdy se poprvé nachází v novém prostředí bez blízkosti svých rodičů. Toto období je náročné jak pro samotné dítě, tak i pro jeho rodiče. Dítě si musí zvyknout nejen na nové prostředí, ale i na nový kolektiv.

Obecně je pojem adaptace chápán jako proces, během kterého se jedinec přizpůsobuje něčemu novému. Kolář (2012, s. 11) definuje adaptaci jako: „proces, při němž se organismus přizpůsobuje podmínkám daného prostředí a získává (vytváří si) nové vlastnosti zvyšující jeho životaschopnost v daném prostředí. Proces postupného přizpůsobování se člověka změněným sociálním (i jiným) podmínkám.“ Může se například jednat právě o přechod z rodinného prostředí do mateřské školy.

Pro děti mladších tří let je nejvhodnější postupná adaptace. Kořátková (2014) uvádí, že existuje spousta mateřských škol, které nabízí rodičům s dětmi navštěvovat danou vzdělávací instituci, a to ještě před samotným vstupem dítěte do mateřské školy. Dítě má tak možnost se seznámit s novým prostředím a zároveň se cítí bezpečně z důvodu přítomnosti jeho rodiče. Celková adaptace by měla být hlavně postupná a šetrná vzhledem k věkovým odlišnostem a individuálním potřebám dítěte.

Existuje adaptační plán podle německého modelu, který mohou mateřské školy využít na počátku vstupu dítěte do mateřské školy:

1. **Fáze** – Včasná informační schůzka pro rodiče.
2. **Fáze** – První 3 dny tráví rodič čas se svým dítětem v mateřské škole.
3. **Fáze** – V této fázi rodič dovede své dítě do mateřské školy a rozloučí se s ním. Loučení by nemělo trvat déle než 10 minut. V okamžiku, kdy své dítě odvede do třídy, zůstává rodič v prostorách mateřské školy a čeká, zdali se dítě do 2 minut uklidní. Jestliže se dítě uklidní, nechá dítě v prostředí mateřské školy půl hodiny a následně se pro něj vrátí. V případě, že by u dítěte přetrvával pláč, dítě odvede z mateřské školy pryč a proces se po pár dnech zopakuje.
4. **Fáze** – V této fázi nastává stabilizace, která přetrvává zhruba 2 týdny. Doba odloučení od rodiče se průběžně zvyšuje.
5. **Fáze (závěrečná)** – Dítě zůstává v mateřské škole samotné a po odloučení s rodičem nepláče (META, 2022).

Na druhou stranu Splavcová a Kropáčková (2016) upřednostňují adaptaci dítěte v mateřské škole bez přítomnosti rodičů z několika důvodů. Už při vstupu do mateřské školy je dítě nuceno si zvyknout na nové prostředí a na nové jedince. Přítomnost dalších rodičů může být pro dítě spíše stresující. Za největší problém však považují, že si dítě nejdříve na mateřskou školu zvykne za přítomnosti rodiče, následně si musí zvykat opět, ale to už bez rodičovi přítomnosti. Za nejlepší variantu tedy považují dětem pobyt v mateřské škole postupně prodlužovat. První dny v mateřské škole by dítě mělo strávit pouze hodinu až dvě, následně v průběhu následujících dní můžeme přidat hodinu další, kdy postupem pár týdnů dítě zvládne v mateřské škole i odpolední spaní.

Existují 3 stadia, jak dítě reaguje na přerušování kontaktů s rodiči během pobytu v mateřské škole:

- **Stadium protestů** – U dítěte přetrvává pláč, vyžaduje svého rodiče, odmítá s kýmkoliv komunikovat a nechce si hrát s žádnými hračkami.
- **Stadium zoufalství** – Dítě už tolik nepláče, komunikuje jen zřídka. Oproti prvnímu stádiu si už dítě v této fázi vybere hračku a bez zaujetí s ní manipuluje a v průběhu toho zkoumá okolí.
- **Stadium odpoutání** – Dítě si v prostředí mateřské školy najde osobu, ke které přilne a je schopné s ní přirozeně komunikovat. V tomto stádiu si už dítě bez problému hraje s hračkami.

Není však jasné, jak dlouho jednotlivá stádia u dítěte přetrvávají. Každé dítě si těmito stádii prochází individuálně (Kořátková, 2014).

V průběhu prvního týdne se dítě snaží v mateřské škole zorientovat. Dítě reaguje pláčem a často se straní jednak dětí, také i učitelek a pouze pozoruje své okolí. Sleduje ostatní děti při činnostech, pozoruje systém uspořádání a půjčování hraček, pravidla ve třídě. Pro dítě je tohle období dosti vyčerpávající, proto může být po návratu z mateřské školy značně unavené. Následující týdny se dítě pokouší o začlenění do prostředí mateřské školy. Dítě v této době již získalo informace o novém prostředí a přestává se vyhýbat ostatním dětem. Začíná se prosazovat v kolektivu dětí a snaží se na sebe upoutat pozornost druhých dětí. V tomto období se mohou objevovat i konflikty mezi dětmi. V průběhu měsíce, kdy se již dítě adaptovalo na nové prostředí, je schopné se zapojovat do různých aktivit. Vyhledává kontakt s druhými dětmi a bez problému komunikuje s učitelkou. Je nutné ale počítat také s tím, že jednotlivá období mohou u dvouletých dětí trvat delší dobu (Sotáková & Presslerová, 2019).

Adaptace dvouletých dětí může trvat i 8 týdnů. Problém může nastat v případě nemoci dítěte, kdy se následkem absence dítěte v mateřské škole může adaptace na mateřskou školu dále prodlužovat (Splavcová & Kropáčková, 2016). Mateřská škola je zpravidla první institucí, kterou dvouleté děti navštěvují, a proto mohou mít v novém kolektivu po delší období citové problémy. Velmi důležitou roli má pro dítě v tomto období samotná učitelka, ke které si dítě potřebuje vybudovat blízký vztah a vytvořit si vzhledem k její osobě pocit bezpečí, jistoty a opory. Pokud si dítě totiž vybuduje blízký vztah k učitelce, které věří, smutek a pláč u dítěte postupně zmizí. Hladší průběh adaptace dítěte na mateřskou školu se uskutečňuje v heterogenních třídách. Děti mladší tří let bojují s pocitem smutku nejdéle, ale právě starší děti jsou většinou schopné mladší děti uklidnit a zaujmout (Kořátková, 2014). Může však nastat situace, kdy si dítě na mateřskou školu zvykne bez problému a následně po pár týdnech může projevit odpor. Dítě poté odmítá mateřskou školu dále navštěvovat. Tato situace často nastává až po několika dnech či týdnech, kdy si dítě uvědomí, že mateřskou školu bude navštěvovat pravidelně po celý rok. Rodiče v tomto případě často vidí selhání v pedagogovi (Splavcová & Kropáčková, 2016).

Adaptaci dvouletým dětem na mateřskou školu můžeme usnadnit. Před vstupem do mateřské školy hrají důležitou roli samotní rodiče. Podle Kořátkové (2014) je pro dítě prospěšné, aby je rodiče už před vstupem do mateřské školy brali do společnosti jiných dětí, a to převážně stejné věkové kategorie. Aby dítě bylo schopné pobývat v mateřské škole bez blízkosti svých

rodičů, je vhodné před samotným vstupem dávat dítě do péče jiných osob. Například známým či příbuzným členům rodiny. Dítě se tak postupně separuje a učí se fungovat bez přítomnosti své matky. Dále by rodiče měli vést dítě k sebeobsluze a dávat mu dostatek času na vykonání činností. Při sebeobslužných činnostech by rodiče měli oceňovat dobré výsledky dítěte.

Významnou roli zde hraje i oboustranná komunikace mezi rodiči a učitelkou, která by měla probíhat osobně, ale hlavně pravidelně. Lažová (2013) doporučuje, aby si učitelky před vstupem dítěte do mateřské školy vyčlenily čas na rozhovor s rodiči dítěte. Prostřednictvím rozhovoru může učitelka získat cenné informace, které jí usnadní práci s dítětem. Může se dozvědět, jak má dítě oslovovat, s čím si rádo hraje, získat informace o sebeobsluze, povaze dítěte apod.

Niesel a Griebel (2005) uvádí případy, které učitelce signalizují, že je dítě adaptované na prostředí mateřské školy:

- Dítě se aktivitě zapojuje do kolektivu,
- dítě si dokáže hrát s vrstevníky stejné věkové kategorie,
- dítě do třídy přichází s úsměvem,
- dítě nenuceně komunikuje s dětmi a učiteli,
- dítě dokáže akceptovat denní režim a pravidla ve třídě,
- dítě se dokáže bez problému rozloučit s rodičem,
- dítě se neostýchá oslovit druhé děti, popřípadě učitelku.

Je tedy velmi individuální, jak rychle se dokáže dítě adaptovat na nové prostředí mateřské školy. Je však ale jisté, že adaptace dvouletých dětí na mateřskou školu je značně delší než u dětí starších. Délka adaptace se odvíjí i od toho, zdali dítě navštěvuje mateřskou školu každý den nebo pouze několik dní v týdnu. S pojmem adaptace úzce souvisí i pojem socializace, kterému se budeme věnovat v kapitole 1.3 Socializace dětí mladších tří let v MŠ.

1.3 Socializace dětí mladších tří let v MŠ

Primární socializace dítěte se odehrává již od jeho narození v rámci jeho rodiny. V batolecím věku se dítě dostává do styku i s jinými členy společnosti, a to ať už se jedná o příbuzné členy rodiny či známé. Osoby, s kterými dítě přijde do kontaktu, rozlišuje podle vztahu

k nim. Dokáže identifikovat, zdali se jedná o osoby blízké, známé nebo úplně cizí. Osoby rozlišuje i podle pohlaví a věku. Dítě si začíná pomalu uvědomovat svou roli v rodině (Vágnerová & Lisá, 2021)

Socializaci můžeme chápat jako: „celoživotní proces, v jehož průběhu si jedinec osvojuje specificky lidské formy chování a jednání, jazyk, poznatky, hodnoty, kulturu a začleňuje se tak do společnosti“ (Průcha, Walterová & Mareš, 2013, s. 267).

Na počátku batolecího věku je pro dítě stále nejbližší osobou jeho matka, na které je dítě silně emočně závislé. Aby se dítě nadále mohlo emocionálně, kognitivně a sociálně vyvíjet, je potřeba, aby vztah mezi matkou a dítětem byl silný. Jestliže si dítě k matce vybuduje pevné pouto, bude se méně ostýchat cizích lidí, bude mít větší tendenci zkoumat své okolí a učit se novým věcem. Pokud se však dostane do stresové situace, obrací se směrem na matku, která pro něj představuje pocit bezpečí. Oproti tomu dítě, jehož vztah s matkou není silný, je méně sebevědomé, má strach z cizích lidí a neprozkoumává své okolí, a to i v případě blízkosti své matky (Vágnerová & Lisá, 2021). Postupným rozvíjením hrubé motoriky už dítě přestává být tolik fyzicky závislé na matce. U dítěte se objevuje tzv. separační proces, který trvá od 2 do 3 let dítěte. Samotná osobnost dítěte se začíná probouzet a pozvolna se začíná psychicky odpoutávat od rodičů. V tomto období je dítě už schopné pobývat v mateřské škole bez přítomnosti svých rodičů. Není však jasné, kdy se tento proces uzavírá. Existuje mnoho faktorů, které jej ovlivňují jako například rodičovský přístup k dítěti, výskyt sourozenců v rodině nebo temperament dítěte (Sotáková & Presslerová, 2020).

Dalším důležitým mezníkem v tomto věku je tzv. fáze vzdoru neboli negativismu. Dítě si začíná uvědomovat své vlastní „Já“ a dává nám najevo jeho vlastní existenci. Běžně používá slova jako „Já“, „Sám“ nebo „Moje“ a typickým znakem je prosazování osobních zájmů dítěte (Hoskovcová, 2006). Okolo druhého roku dítěte můžeme spatřovat navazování nových vztahů se svými vrstevníky, kdy se spíše jedná o pouhou výměnu pozornosti, která je krátká. U dítěte se začíná objevovat tzv. paralelní hra, což znamená, že si dítě hraje ve společnosti ostatních dětí, ale hra má individuální charakter. I tato hra má pro dítě velký význam, jelikož je důležitým aspektem k následnému navazování sociálních vztahů (Lazzari, 2012). Náznaky spolupráce můžeme spatřovat už okolo dvou a půl let dítěte. Jestliže ale chceme u dvouletých dětí podpořit spolupráci, je potřeba ze strany učitelky, aby činnosti řídila, aby často do nich pozitivně a nenásilně vstupovala a byla pro děti facilitátorem (Sotáková & Presslerová, 2020). Neodmyslitelnou roli v průběhu socializace

dítě hraje komunikace, která se v tomto věku rozvíjí. Pro dítě batolecího věku není ani tak podstatný samotný obsah sdělení, ale spíše se prostřednictvím komunikace snaží na sebe upoutat pozornost a udržet kontakt s druhou osobou. Právě samotná komunikace dítěti pomáhá se lépe adaptovat na nové prostředí a přicházet do styků s novými sociálními kontakty (Vágnerová & Lisá, 2021). Mezi 2 a 3 rokem života můžeme už u dítěte spatřovat projevy prosociálního chování. Jestliže tedy dítě vidí druhé dítě či osobu smutnou, pokouší se ji často rozveselit nebo utěšit (Gregora & Kropáčková, 2016).

Co se týká hraček, dvouleté dítě je často majetnické. Často si schovává hračky, které má rádo, aby se o ně nemuselo dělit. Je schopné vědomě vzít hračku druhému dítěti, protože hračku považuje za svou (Michalová & Kratochvílová, 2022).

V tomto věkovém období je neodmyslitelnou součástí sociální učení, které u dětí probíhá prostřednictvím nápodoby a identifikace. Nápodoba probíhá formou výběru, kdy dítě imituje chování druhého jedince, které je pro něj atraktivní a nějakým způsobem ho zaujalo. Pomáhá se mu adaptovat na nové prostředí a zároveň si osvojuje hotové vzorce chování. Druhou možností je identifikace. Je to obdoba napodobování. Rozdíl je však v tom, že se dítě ztotožní s jinou osobou, která je pro něho vzorem. Dítě tedy napodobuje projevy, postoje a hodnoty jedince, s kterým se ztotožnilo (Vágnerová & Lisá, 2021).

Košťátková (2014) uvádí, že učitelka by v rámci činností měla volit takové aktivity, které vedou děti k vzájemnému poznání. U nejmladších dětí se jedná hlavně o společné pohybové hry s velmi jednoduchými pravidly, které je vhodné doplňovat o básničky a písničky.

1.4 Pohledy na edukaci dětí do tří let v prostředí mateřské školy

Ve světě existují různé trendy týkající se výchovy a vzdělávání dvouletých dětí. Často se to odvíjí od rodinné a sociální politiky konkrétního státu. Odborníci, ale i učitelé se často neshodují na jednotném názoru. Kladou si otázku, zdali dvouleté děti do mateřské školy vůbec patří nebo je pro ně vhodnější zůstat doma s matkou.

Jedna skupina zastává názor, že zařadit dvouleté dítě do mateřské školy je přínosné, protože se dítě zapojuje do nové společenské skupiny. Každý jedinec totiž potřebuje pro svůj všestranný rozvoj kontakt s osobami i mimo svou rodinu. Mateřská škola pomáhá dítěti si vytvořit nové sociální vztahy a zároveň u dítěte buduje prosociální chování. Za přínosné se také považuje rozvoj dítěte ve všech jeho oblastech. Mateřské školy si tvoří vlastní Školní vzdělávací program, který je v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro

předškolní vzdělávání. Tím zajistí, že se dítě bude rozvíjet po všech jeho stránkách. Další výhodou vzdělávání dětí mladších tří let se považuje různorodé prostředí, jelikož i dítě pocházející z velmi dobrého rodinného zázemí nemusí mít tak variabilní prostředí jako v mateřské škole. To je zajištěno velkým množstvím didaktických pomůcek, hraček a materiálů, které se zde nachází. Dítě může objevovat a zároveň zkoušet aktivity, které v domácím prostředí většinou nelze realizovat. Zároveň se zde dítě učí samostatnosti, a to zejména v oblasti sebeobsluhy, kdy má dítě na vše dostatek času a získává tak pocit, že už to dokáže samo. Dítěti v mateřské škole také velmi prospívá pravidelnost dne, která je její nedílnou součástí (Splavcová & Kropáčková, 2016).

I známí švédský psycholog Bengt-Erik Andersson potvrdil, že mateřská škola či jiný typ zařízení denní péče je pro dítě prospěšné. Ve své studii pozoroval děti od 6 měsíců až do 25 let. Výsledky Anderssona ukázaly, že čím dříve dítě navštěvuje kterýkoliv typ zařízení denní péče nebo mateřskou školu, tím lepší má pozdější výsledky na základní škole. Zároveň vyšlo najevo, že tyto děti mají v pozdějším věku menší problémy s navazováním nových sociálních vztahů. Děti, které začaly navštěvovat zařízení v pozdějším věku, popřípadě vůbec, již tak dobrých výsledků nedosahují (Hašková, Saxonberg & Mudrák, 2012).

Na druhou stranu hrozí u vzdělávání dvouletých dětí několik rizik. U dětí mladších tří let je velmi složité určit, kdy je dostatečně zralé na vstup do mateřské školy, jelikož se zralost dítěte neurčuje věkem. Rodina by proto měla být připravena, kdyby jejich dvouleté dítě pobyt v mateřské škole nezvládlo, zajistit si péči v jiném zařízení, popřípadě u příbuzných členů rodiny (Splavcová & Kropáčková, 2016). K otázce, zda je vhodné umístit dvouleté dítě do mateřské školy, se vyjádřil i český pedagog Marek Herman prostřednictvím rozhovoru, který se zabývá výchovou nejmenších dětí. Ten tvrdí, že by dítě do 3 let mělo zůstat doma s matkou, jelikož si jejím prostřednictvím vytváří své vlastní já. Zároveň zastává názor, že pokud zařadíme dvouleté dítě do mateřské školy ve chvíli, kdy dítě není ještě dostatečně zralé, může u něho vzniknout celoživotní psychická újma (Hronová, 2017).

Členové pedagogické komory (2018) a ředitelka mateřské školy Škrdlíková (2018) spolu s vyjádřením dalších více než desítek ředitelek a ředitelů vidí největší problém v případě heterogenních tříd. Mateřské školy na vesnici nemají možnost otevřít třídu pouze pro dvouleté a tříleté děti. To má za následek, že se ve třídě nachází děti od 2 do 6 let. Z jejich vyjádření lze vyčíst, že tato situace není náročná pouze pro děti, ale i pro samotné učitelky. V heterogenním třídách s dvouletými dětmi spatřují i další problémy. Uvedli například samotné vycházky, kdy starší děti musí přizpůsobovat chůzi dvouletým dětem, ale i

samotnou vzdálenost procházky. Učitelky také tvrdí, že v momentě, kdy se ve smíšené třídě nachází dvouleté děti, je potřeba mu věnovat více pozornosti a v důsledku toho pak nemohou věnovat tolik času ostatním dětem (Grůzová & Syslová, 2017).

Škrdlíková (2018), Splavcová a Kropáčková (2016) tvrdí, že někteří rodiče své dvouleté děti dávají do mateřských škol často na celodenní pobyt. Podle jejich názoru není vhodné dvouleté dítě zařazovat do mateřské školy každý den na 8 a více hodin, ale je třeba přizpůsobit tento čas podle věku dítěte. Pro děti může být velmi obtížné pobývat v mateřské škole, a to zejména kvůli nadměrné zátěži a zvýšené aktivitě v prostorách mateřské školy. Vysoký hluk i celková aktivita ostatních dětí může být pro dvouleté dítě náročná a unavující.

Z mého pohledu je vzdělávání dvouletých dětí v mateřských školách vhodné pouze tehdy, jestliže se v mateřské škole nachází homogenní třída vyčleněná pouze pro děti od 2 do 3 let. Pracovat s dětmi, které jsou na podobné vývojové úrovni, je reálné. Kde bych však viděla problém, je v heterogenních třídách, kde může být až kolikrát nemožné vytvořit vzdělávací nabídku pro děti v rozmezí od 2 do 6 let. Aktivity buď budou příliš jednoduché pro nejstarší děti nebo na druhou stranu příliš náročné pro dvouleté děti. Potřeby nejmenších dětí jsou výrazně odlišné od potřeb těch starších. Mnohé mateřské školy tak mohou mít problémy se zajištěním potřebného odpočinku pro dvouleté děti, zatímco starší děti již tolik spánku nepotřebují.

2 LEGISLATIVNÍ UKOTVENÍ VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ MLADŠÍCH TŘÍ LET V ČESKÉ REPUBLICE

Tato kapitola je věnována zákonům a vyhláškám týkající se předškolního vzdělávání dvouletých dětí. Další podkapitola se věnuje Rámcovému vzdělávacímu programu pro předškolní vzdělávání, ve kterém je vymezena přímo kapitola, která se zaměřuje na vzdělávání dětí od 2 do 3 let v mateřské škole. Za zmínku stojí i dokument Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+, což je klíčový dokument zaměřený na rozvoj vzdělávací soustavy v České republice. I přesto, že jsou dvouleté děti v předškolním vzdělávání stále aktuální téma, v tomto dokumentu není o dvouletých dětech v mateřských školách žádná zmínka.

V zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání proběhly výrazné změny na úkor změn v novelách školského zákona č. 178/2016 Sb., týkajících se vzdělávání dvouletých dětí. Zákon z roku 2016 uváděl, že předškolní vzdělávání je poskytováno zpravidla dětem od 3 do 6 let, avšak dále je zde zmíněno, že předškolní vzdělávání je možné poskytovat i dětem dvouletým. S účinností od 1.9.2020 je v zákoně definováno, že: „Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku od 2 do zpravidla 6 let. Dítě mladší 3 let nemá na přijetí do mateřské školy právní nárok“ (Zákon č. 561/2004 Sb., § 34).

Novela školského zákona č. 178/2016 Sb., jejíž účinnost platila od roku 2016 uváděla, že do mateřských škol zřizovaných obcí jsou přednostně přijímané děti, které před sebou mají poslední rok před zahájením povinné školní docházky. Následně v novele proběhly změny, které byly účinné od roku 2017, kde bylo definováno, že přednostně jsou přijímány děti, které dosáhly alespoň 4 let před samotným začátkem školního roku. V roce 2018 nabyla novela novou účinnost, kde lze dočíst, že mateřské školy s předností přijímají děti, které před zahájením školního roku dosáhly alespoň 3 let. Vždy se jedná o děti, jejichž trvalé bydliště se nachází v příslušném školském obvodu. Od roku 2020 se plánovalo přednostně přijímat i dvouleté děti, to však bylo v roce 2018 zrušeno. Mateřská škola tedy má možnost přijmout dvouleté dítě, ale to pouze v tom případě, že má volnou kapacitu.

V jedné třídě mateřské školy se může nacházet maximálně 24 dětí. Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání upravuje počet dětí ve třídě, v níž se nachází děti mladší tří let. „Za každé ve třídě zařazené dítě mladší 3 let se do doby dovršení 3 let věku dítěte nejvyšší počet dětí ve třídě snižuje o 2 děti. Postupem podle věty první lze snížit nejvýše počet dětí

ve třídě o 6“ (vyhláška č. 280/2016 Sb., § 2). Jestliže se však mateřská škola rozhodne pro vzdělávání dvouletých dětí, měla by upřednostnit zřízení třídy pouze pro děti od 2 do 3 let. V tomto případě má homogenní třída dvouletých a tříletých dětí minimálně 12 dětí a maximálně 16 dětí. Vyhláška také říká, že v momentě, kdy se děti nachází mimo budovu mateřské školy, na jednoho učitele padá nejvýše 12 dětí, mezi kterými se vyskytují děti mladší tří let.

Podmínky mateřské školy (tj. prostorové, nábytku, osvětlení, mikroklimatické, provozní, úklidu a výměny lůžkovin) jsou totožné pro všechny děti předškolního věku včetně dvouletých. Blíže specifikováno je hygienické zařízení ve třídách, kde se nachází děti mladších tří let. Záchody a umývárny se nerozlišují podle pohlaví dětí, ale na 5 dětí náleží 1 záchod a 1 umyvadlo. Z jedné třetiny je však možné záchody nahradit nočníky pro děti. V případě, že mateřská škola využívá nočníky, musí mít možnost umytí nočníků pod pitnou vodou a využívat dezinfekci, která je mimo dosah dětí. Podle věku dětí se opatřují i dětské vaničky, sprchový box a přebalovací stůl (vyhláška 410/2005 Sb.).

2.1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV) je závazný dokument pro všechny mateřské školy. Mateřské školy si dále tvoří svůj vlastní Školní vzdělávací program, který musí být v souladu s požadavky RVP PV.

Cílem předškolního vzdělávání je:

1. „Rozvíjet dítě, jeho učení a poznání“
2. „Osvojení základů hodnot, na nichž je založena společnost“
3. „Získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí“ (RVP PV, 2021, s. 10)

V RVP PV je přímo vymezena kapitola č. 10 pod názvem *Vzdělávání dětí od dvou do tří let*. Kapitola, která se věnuje vzdělávání dvouletých dětí se v RVP PV vyskytla poprvé až v roce 2017. RVP PV uvádí, že cíle a záměry předškolního vzdělávání jsou vhodné i pro děti dvouleté. Při práci s těmito dětmi je však potřeba brát v potaz vývojová specifika těchto dětí. Dvouleté dítě poznává nové věci všemi smysly, výrazně se osamostatňuje a převládá u něho egocentrismus. Dítě mladší tří let se nové dovednosti učí převážně napodobováním a hrou (RVP PV, 2021). Chybí mi zde ale konkrétní náměty či postupy při práci s dvouletými dětmi, které by mohly být učitelům mateřských škol inspirací.

Součástí kapitoly je i podkapitola s názvem *Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let*, kde najdeme podmínky pro vzdělávání dvouletých dětí.

- Mateřská škola je zajištěna hračkami a pomůckami, které jsou bezpečné pro dvouleté děti.
- V homogenní třídě je prostor vybaven spíše uzavíratelným nábytkem, abychom zajistili bezpečnost dětí a nepřehltili jsme děti velkým množstvím podnětů.
- V případě heterogenní třídy jsou hračky, které jsou nevhodné pro dvouleté děti ukládány tak, aby na ně nedosáhly. Ve třídě jsou jasně domluvená pravidla týkající se používání a úklidu hraček.
- Ve třídě je dostatečný prostor pro samotný pohyb dětí a jejich hru.
- V šatně se nachází dostatek prostoru pro uložení náhradního oblečení a potřeb týkajících se hygieny.
- Režim dne je přizpůsoben potřebám dvouletých dětí.
- Mateřská škola musí mít k dispozici prostor k tomu, aby zajistila dětem hygienu.
- Mateřská škola bere v potaz individuální potřeby dvouletých dětí v průběhu adaptace.

V RVP PV jsou podmínky pro vzdělávání dvouletých dětí popsány velmi stručně a nejsou blíže specifikovány. Blíže jsou vymezeny v kapitole č. 1 Dítě mladších tří let v podmínkách MŠ. Podrobněji charakterizované je můžeme také najít v dokumentu *Informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let v mateřské škole*, vydaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

3 EDUKACE DĚTÍ MLADŠÍCH TŘÍ LET V ZAHRANIČÍ

Česká republika je jednou ze zemí, kde rodičovská dovolená trvá nejdéle. V případě dvouleté rodičovské dovolené, má spousta žen problém s návratem do zaměstnání, jelikož nemají pro své dvouleté dítě garantované místo v předškolním či jiném zařízení. Tabulka a kapitola je tedy věnována vzdělávání dětí mladších tří let v zahraničí a zajištění jejich péče. Zmíněné státy zajišťují místo v zařízení už od nejtějššího věku.

Tabulka 1 Edukace dvouletých dětí v zahraničí

	Zařízení poskytující péči dětem do 3 let	Věk dítěte
Česká republika	Jesle Mikrojesle Dětská skupina Mateřská škola	Od 12 měsíců Od 6 měsíců Od 6 měsíců Od 2 let
Dánsko	Jesle, mikrojesle Mateřská škola	Od 6 měsíců Od 2,5 let
Norsko	Mateřská škola Rodinná mateřská škola Otevřená mateřská škola	Od 12 měsíců
Švédsko	Mateřská škola Otevřené mateřské školy Zařízení denní péče	Od 12 měsíců
Finsko	Dětská centra Rodinná péče	Od 9 měsíců
Německo	Jesle Kombinovaná zařízení Denní péče	12 měsíců

3.1 Dánsko

Od půl roku stáří dítěte je pro něj zajištěno místo v jeslích, popřípadě mikrojeslích, a to až do 3 let dítěte. Jesle a mikrojesle v Dánsku nefungují na stejném principu jako u nás. Jde o to, že si matka vezme na starost další 2 až 3 děti a pečuje o ně. Jsou provozovány obcemi a mají pod sebou vždy jednu hlavní vychovatelku, pod kterou pracuje zhruba dalších 5 vychovatelek. Všechny se setkávají jedenkrát do týdne a hlavní vychovatelka dohlíží na to, zdali funguje všechno tak, jak má. To znamená, že je v kontaktu s rodiči a navštěvuje matky pečující o děti těchto rodičů (Jonášová, Frýdlová & Svobodová, 2012). Od věku 2 let může být předškolní vzdělávání v Dánsku realizováno v mateřských školách (Zormanová, 2015). V jeslích a mikrojeslích může matka pečovat současně o 5 dětí. V mateřských školách není zákonem ukotveno, kolik dětí náleží na jednoho učitele. Většinou je to však skupina 12 dětí, které se věnují až 4 pedagogové. V roce 2018 byly schváleny dánským parlamentem osnovy určené pro předškolní vzdělávání dětí v rozmezí od narození do 6 let věku dítěte. Ty se zaměřují například na osobnostní rozvoj dítěte, rozvíjení sociálních, komunikačních a pohybových dovedností (MPSV, 2022). V těchto typech zařízení se nejčastěji volí hra spontánní, ale i řízená. Například využívají hry, které se zaměřují na rozvoj pohybových a rytmických dovedností a s dětmi se často věnují kreslení. Nedílnou součástí předškolního vzdělávání jsou i činnosti, prostřednictvím kterých rozvíjí u dětí paměť, pozornost, fantazii, a především sociální vztahy ve skupině (Kovářová & Valchářová, 2021).

3.2 Norsko

Předškolní vzdělávání v mateřských školách je dětem v Norsku umožněno od 1 roku dítěte a je zavedeno od roku 2009. Jestliže dítě oslaví první narozeniny před začátkem školního roku, který začíná v srpnu, tak má právní nárok na předškolní vzdělávání od tohoto měsíce. V případě, že dosáhne jednoho roku v pozdějším měsíci, obec musí dítěti zajistit místo v mateřské škole do konce měsíce, v němž dítě oslavilo právě 1 rok. Stejně jako u nás v České republice, obce přijímají do mateřských škol pouze spádové děti. V případě soukromých mateřských škol tato povinnost však odpadá. Do předškolních institucí mohou být zařazeny i děti mladší 1 roku, ale to pouze v tom případě, kdy kapacita mateřské školy není naplněna. Zajímavostí je, že jedna učitelka se zde věnuje maximálně 9 dětem (Splavcová & Kropáčková, 2016). V Norsku existují další dvě možnosti. Jedna z nich je tzv. „Rodinná mateřská škola“. Ta je nejčastěji využívána dětmi do 3 let a probíhá v domácím prostředí. Dětem se většinou věnuje asistent, na kterého dohlíží kvalifikovaný předškolní

pedagog. Druhou alternativou jsou „Otevřené mateřské školy“, kam dochází s dětmi jejich rodiče. Pod vedením učitele realizují činnosti, které všestranně rozvíjí děti. Tuhle cestu volí nejčastěji rodiče, kteří jsou na rodičovské dovolené (MPSV, 2022).

3.3 Švédsko

Švédsko garantuje místo v mateřské škole od 1 roku dítěte, a to v takovém časovém rozsahu, který je přizpůsoben zaměstnání rodiče a potřebám dítěte. Obec musí dítěti zajistit místo v předškolní instituci do čtyř měsíců od doby, kdy o něj rodiče zažádali. Ve Švédsku fungují i tzv. „Otevřené mateřské školy“. Rodiče společně s osobou, která má vzdělání v oblasti předškolní výchovy, vzdělávají skupinu dětí v rodinném prostředí. Za zmínku stojí také tzv. „Zařízení denní péče“, která jsou využívána dětmi ve věku od 1 roku až do 12 let. Princip spočívá v tom, že o děti pečuje jedna osoba v domácím prostředí nebo se může jednat o skupiny rodin, ve kterých se o péči dětí pravidelně střídají. Osoby, které péči poskytují, jsou v úzkém kontaktu s obcí a mateřskou školou. Ve Švédsku není konkrétně definováno, o kolik dětí pečuje jedna osoba. Ve všech typech zařízení se uskutečňují vzdělávací aktivity (MPSV, 2020). Mateřské školy mají za cíl u dítěte vytvářet základy pro celoživotní učení a v rozvoji dítěte má zde důležitý význam hra (Ježková, 2011).

3.4 Finsko

Obec garantuje místo v zařízení, ve kterém o děti pečují už od 9 měsíců. Vedle Dánska je to tedy země, která poskytuje místo v zařízení s druhým nejnižším věkem (Splavcová & Kropáčková, 2016). V tomto případě se jedná o zařízení dětských center, kde pracují vychovatelky, které absolvovaly střední školu se zdravotním nebo sociálním zaměřením a učitelky, které dosáhly minimálně bakalářského titulu. Jedná se o období našich mateřských škol (Jonášová, Frýdlová & Svobodová, 2012). Na jednu osobu připadají nejvýše 4 děti mladší tří let nebo 7 dětí starší tří let (MPSV, 2020). Druhou variantou je „Rodinná péče“, která se uskutečňuje v domácím prostředí jiné ženy. Většinou se jedná o ženu bez pedagogické kvalifikace, která pečuje o své vlastní dítě a zároveň se stará o maximálně další 3 děti. Jednou z podmínek pro provozování tohoto typu péče je, aby součástí domácnosti byla zahrada, která bude zpřístupněna dětem pro hru. Předškolní vzdělávání se řídí kurikulárními dokumenty, které jsou určeny i dětem, které navštěvují kterékoliv zařízení péče. Cílem předškolního vzdělávání je rozvíjet děti po stránce kognitivní, emoční, komunikační a v neposlední řadě tělesné (Průcha & Kansanen, 2015).

3.5 Německo

Zařízení se zde rozděluje na institucionální péči (jesle, předškolní zařízení, kombinovaná zařízení) a neinstitutcionální péči (denní péče). Funkce obou typů zařízení není pouze pečující, ale i výchovně-vzdělávací. Jejich snahou je doplňovat výchovu a vzdělávání, vést děti k samostatnosti a zodpovědnosti. V neposlední řadě se také snaží začlenit děti do společnosti. Jesle fungují pro děti do 3 let a podporují všestranný rozvoj dítěte. V západních spolkových zemích převažuje předškolní zařízení „Kindergarten“, které je určeno pro děti od 3 do 6 let. Ve východních spolkových zemích se většina těchto zařízení proměnila na kombinovaná zařízení v důsledku uvolňování míst pro děti mladších 3 let. Zařízení pokrývá věkovou skupinu dětí od 1 roku až do 6 let. Děti navštěvují věkově homogenní nebo heterogenní skupiny. Neinstitutcionální typ zařízení, tedy „Denní péče“ o dítě je poskytováno v prostředí domácnosti „denní matkou“ nebo „denním otcem“. Osoba může pečovat maximálně o 5 dětí ve skupině. Kromě funkce pečovatelské se i zde klade důraz na vzdělávání a výchovu dětí (Loudová Stralczynská, 2016).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 AKTIVITY NA ZAČLEŇOVÁNÍ DĚTÍ MLADŠÍCH TŘÍ LET DO PROSTŘEDÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY

V praktické části je představena sada aktivit, jejímž záměrem je podpořit začleňování dětí mladších tří let do prostředí mateřské školy. Sadu tvoří dohromady 7 aktivit. Součástí každé aktivity je báseň, která děti provázela po celou dobu ověřování aktivit. Po konzultaci s třídní učitelkou mi byla doporučena realizace praktické části – sady aktivit až měsíci říjnu, protože jsou děti v prvním měsíci plačtivé. Sada aktivit tedy byla realizována na začátku měsíce října a ověřována byla v průběhu dvou týdnů. V tomhle měsíci jsme se soustředila na podporu navazování vztahů mezi dětmi prostřednictvím spolupráce, seznámení dětí s prostředím mateřské školy a rozvíjení komunikačních dovedností dětí.

4.1 Charakteristika dětí

Sada aktivit byla realizována a ověřována v mateřské škole ve Zlínském kraji. Jednalo se o homogenní třídu, ve které se nacházely děti ve věku od 2 do 3 let. Ve třídě bylo zapsáno 27 dětí, a to konkrétně 10 dívek a 17 chlapců. Ve třídě se po dobu mých výstupů nacházelo maximálně 6 dvouletých dětí. Zbytek dětí dosáhl už 3 let. Za zmínku stojí, že se zde nacházela i dvouletá dívka pocházející z Ukrajiny. Dívka navštěvovala mateřskou školu i během prázdnin, proto už se dokázala s dětmi i učitelkami dorozumět. Počet dětí ve třídě se však různé dny lišil z důvodu jejich absence. U každé aktivity je zmíněno, kolik dětí se v daný den ve třídě vyskytovalo.

4.2 Sada aktivit

4.2.1 Jména dětí

Tabulka 2 aktivita “Jména dětí“

Prostředky a pomůcky: Bubínek, palička na bubínek, krabice, plyšový maňásek František
Časová dotace: 15 minut
Počet dětí: V tento den se ve třídě nacházelo 16 dětí, z toho 5 dvouletých a 11 tříletých.
Organizační forma: Řízená činnost
Metody: Rozhovor, napodobování, pohybová improvizace
Cíle aktivity:

- Rozvíjet komunikační dovednosti dětí
- Podpořit paměť dětí
- Podpořit pozornost dětí

Kompetence:**Komunikační kompetence**

- Dítě se dokáže představit ostatním

Kompetence k učení

- Dítě si pamatuje jména ostatních dětí
- Dítě reaguje na slovní pokyn učitelky

Průběh:Motivace:

S dětmi si sedneme na koberec do kruhu a najednou někdo zaklepe. Zeptám se dětí, jestli to také slyšely. Společně půjdeme otevřít dveře, za kterými na nás bude čekat zabalená krabice, na které budou nakreslené opičky. S dětmi vezmeme krabici a přesuneme se zpátky na koberec, kde si ji otevřeme. Po otevření na děti v krabici bude čekat František, který se dětem představí: „*Ahoj děti, mé jméno je František. Možná mě někteří znáte z kouzelné školky. Je tady někdo, kdo mě zná? Budu s Vámi v mateřské škole teď trávit nějaký čas, a proto bych byl moc rád, kdybych tady poznal nové kamarády.*“

Aktivita č. 1

Vždy mluví pouze ten, kdo má v ruce plyšovou hračku. Nejprve začne paní učitelka, která drží Františka a řekne: „*Ahoj Františku, jmenuji se Lucka.*“ Poté se hračka předá dalšímu dítěti, které se představí. Hra pokračuje do doby, než se představí všechny děti. Následně se František přesune opět k prvnímu dítěti, avšak na jméno dítěte, které drží plyšovou hračku, si zkusí vzpomenout ostatní děti.

Aktivita č. 2

František: „*Děti, je Vás tady strašně moc, a ještě si Vaše jména nepamatují, připomenete mi je?*“

Děti se pohybují volně po prostoru. František po celou dobu bubnuje na buben a po chvíli bubnování začne přednášet říkanku: „*Tluču, tluču na buben, kdo mi poví, kdo je tenhle ten?*“ V momentě, kdy František dořiká říkanku, se děti zastaví, podívají se, na koho František ukazuje a děti řeknou jméno konkrétního dítěte.

Na závěr dětem představíme básničku, kterou se společně budeme učit na rozloučenou pro Františka.

Naše škola velká je, (ukážeme rukama, jak je škola velká)
 spoustu hraček tu máme. (Počítáme prsty)
 Trávíme zde celý den, (ruce v bok, kýváme tělem do stran)
 přesto sem jdeme s úsměvem. (rukou ukážeme na ústa a usmějeme se)
 Je nás tady super parta, (ukážeme palec)
 pořád je tu náák sranda. (na konci básně se chytíme za ústa a zasmějeme se)
 Na konci si děti, které chtějí, plácnou s Františkem na rozloučenou.

Výroky dětí

Č. 1	„Ten balíček je pro nás, jsou na něm opičky.“
Č. 2	„Jeee, toho znám z televize.“

Sebereflexe:

Myslím si, že zvolená motivace formou plyšového maňáska zabaleného v krabici byla vhodně zvolena, jelikož děti hned od začátku zaujala. Co se týká organizace výstupu, můj původní plán byl, se s dětmi posadit do kruhu na koberec. Jelikož jsem ale děti nedokázala zklidnit a neustále odbíhaly, přesunula jsem si je na lavičku, kde už jsem o nich měla neustálý přehled. Do budoucna bych však zvolila spíše variantu, kdy bych děti posadila na koberec do kruhu. Za vhodné považuji, že jsem vždy jméno konkrétního dítěte zopakovala a vyslovila nahlas. Zajistila jsem tak, že slyšely opravdu všechny děti. Vzhledem k věkové skupině dětí a tomu, že se jednalo o seznamovací aktivity, považuji organizační formu řízenou činnost za vhodně zvolenou. Jednotlivé cíle aktivity byly naplněny.

Obrázek 1 aktivita „Jména dětí“

4.2.2 Hledání kamarádů

Tabulka 3 aktivita “Hledání kamaráda“

Prostředky a pomůcky: Zalamované kartičky plyšových zvířat, dopis, plyšový maňásek František, maňásek rybičky, maňásek Fanyinky, maňásek pejska, maňásek Kašpárek, plyšové letadlo, kolíčky
Časová dotace: 20 minut
Počet dětí: Ve třídě se nacházelo 16 dětí, z toho 5 dvouletých a 11 tříletých.
Organizační forma: Řízená činnost
Metody: Rozhovor, práce s obrazovým materiálem, hra
Cíle aktivity: <ul style="list-style-type: none"> • Podpořit spolupráci dětí • Rozvíjet komunikační dovednosti dětí • Podpořit prosociální chování dětí
Kompetence: Kompetence k řešení problémů <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže vyhledat dvojici s totožným obrázkem Komunikační kompetence <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže mluvit v kolektivu Sociální a personální kompetence: <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže sdílet hračku
Průběh: <u>Motivace:</u> František přiletí na letadle, které bylo vyrobeno na jeho planetě. Poté, co František s letadlem přistane, si děti budou moci všimnout, že se pod letadlem nachází dopis. Děti budou mít možnost si dopis otevřít a prohlédnout si ho. Následně se dopis dětem přečte. <u>Dopis:</u> Ahoj děti, doufám, že se dnes máte dobře a jste plní energie, protože od Vás potřebuji pomoc. Dnes se z mé planety ztratilo několik mých kamarádů. Každý můj kamarád má svého kamaráda, který vypadá úplně stejně. To znamená, že se tu každý můj kamarád vyskytuje dvakrát. Kamarádi jsou smutní, protože nemůžou najít svého druhého kamaráda. Proto se Vás chci zeptat, jestli budete tak hodní a pomůžete je Františkovi najít?

Aktivita č. 1

Nejdříve si jednotlivé obrázky plyšových zvířat ukážeme a děti se je pokusí pojmenovat. Následně pak každému dítěti připevníme obrázek na hrud' pomocí malého kolíčku. Konkrétní obrázek zvířete se bude ve hře vyskytovat vždy dvakrát. Dětem se pustí hudba, na kterou se budou libovolně pohybovat ve třídě. V momentě, kdy hudba přestane hrát, se děti pokusí najít svého „kamaráda“. Tedy dítě s totožným obrázkem. Následně každému dítěti obrázek vyměníme a umístíme na jinou část těla – na nohavici, rukáv a záda. Děti opět budou po zastavení hudby vyhledávat dítě s totožným obrázkem.

Aktivita č. 2

František dětem poděkuje za to, že mu děti pomohly najít jeho kamarády. Dětem vytáhneme plyšové maňásky z krabice a řekneme jim, že jsme je našli. František děti požádá, aby si lehly na zem, abychom si mohli trochu odpočinout a zároveň se seznámit s novými plyšovými kamarády.

Děti si lehnout na koberec na záda a zavřou oči. Dětem začneme vyprávět příběh o tom, jak to vypadá na Františkově planetě. V průběhu vyprávění rozdáme pěti dětem plyšového maňáska Františka, Fanyňky, rybičky, pejska a Kašpárka. Po chvíli 5 konkrétních dětí požádáme, aby vstaly a šly se o plyšáka podělit s nějakým kamarádem. Ve vyprávění příběhu pokračujeme do doby, než se vystřídají všechny děti. Po celou dobu aktivity František chodí mezi dětmi a postupně je hladí po hlavě.

Příběh pro relaxaci:

Daleko od naší země existuje planeta, kde žijí plyšoví maňásci. Na této planetě přes den svítí slunce a večer je obloha plná hvězd. Maňásci jsou nejšťastnější, když si mohou společně hrát a objevovat nové věci. Na jejich planetě se vyskytují louky a spousta lesů, které jsou plné barevných květin a stromů. Maňásci často chodí na procházky a pozorují různé květiny a zvířata. Nejraději však mají hřiště, které se na jejich planetě nachází. Společně si na hřišti hrají a běhají. Oblíbená je mezi nimi i skluzavka, na které tráví nejvíce času. Každý den se sejdou, sednout si do kruhu a společně si zpívají písničky a vyprávějí příběhy.

Jednoho dne se na jejich planetu dostal nový plyšový maňásek, který se jmenoval Tomáš. Tomáš byl zpočátku trochu vyplašený, protože tam nikoho neznal. Naštěstí se na planetě setkal s dalšími maňásky, kteří mu pomohli. Tomáš se seznámil s novými přáteli a ti mu ukázali, co všechno se na jejich planetě nachází a s čím vším si na ni mohou hrát. Ukázali

mu hřiště se skluzavkou, stavebnice, panenky, knížky a autíčka. Tomáš byl strašně šťastný, že získal nové kamarády, se kterými si mohl užívat společný čas na jejich planetě.

Báseň:

Naše škola velká je, (ukážeme rukama, jak je škola velká)

spoustu hraček tu máme. (Počítáme prsty)

Trávíme zde celý den, (ruce v bok, kýváme tělem do stran)

přesto sem jdeme s úsměvem. (rukou ukážeme na ústa a usmějeme se)

Je nás tady super parta, (ukážeme palec)

pořád je tu nějaká sranda. (na konci básně se chytíme za ústa a zasmějeme se)

Výrok dětí

Č.1	„Pod tím letadlem něco je.“
-----	-----------------------------

Sebereflexe

Myslím si, že motivace formou dopisu byla z mé strany zvolena vhodně a děti zaujala. Dopis však otvíralo pouze jedno dítě, proto na otvírání některé děti neviděly. Do budoucna bych tomu zabránila tak, že bych vyrobila tolik dopisů, kolik bude ve třídě dětí. Za nevhodně zvolenou považuji pomůcku kolíčky, které na oblečení nedržely. Proto bych pro příště zvolila jinou variantu, a to oboustrannou lepící pásku, kterou bych pouze přilepila na oblečení. Kladně hodnotím výběr dvojic, kdy jsem dala vždy dvouleté dítě k tříletému dítěti. Po realizaci aktivity jsem zjistila, že pro dvouleté děti bylo náročné, když jsem jim obrázek přidělala na jinou část oblečení. Proto bych dvouletým dětem obrázky umísťovala pouze na hrud', pro starší děti bych variantu zanechala. Během relaxace bylo potřeba z mé strany dohlédnout, aby si mezi sebou plyšové maňásky předaly všechny děti. V rámci aktivity byly cíle naplněny.

4.2.3 Mateřská škola

Tabulka 4 aktivita “Mateřská škola“

Prostředky a pomůcky: Papírová budova mateřské školy, fotografie dětí, houbičky, temperové barvy, lepicí hmota, plyšový maňásek František, prstový maňásek prasátko, kuřátko
Časová dotace: V průběhu tří dnů (cca 45 minut)
Počet dětí: Výtvarné činnosti se v průběhu tří dnů účastnilo 16 dětí. Z toho 5 dvouletých a 11 tříletých.
Organizační forma: Skupinové vyučování
Metody: Rozhovor, výtvarná činnost
Cíle aktivity: <ul style="list-style-type: none"> • Podpořit paměť dětí • Rozvíjet spolupráci dětí ve skupině • Rozvíjet komunikační dovednosti dětí
Kompetence: Sociální a personální kompetence <ul style="list-style-type: none"> • Dítě si pamatuje jména ostatních dětí • Dítě se dokáže podílet na společné práci Komunikační kompetence <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže vyjádřit své myšlenky
Počet dětí: Ve třídě se nacházelo 16 dětí, z toho 4 dvouleté a 12 tříletých.
Průběh: <u>Motivace:</u> <p>František si dnes za dětmi do mateřské školy přivedl dva pomocníky, prasátko a kuřátko. „Ahoj děti, dnes jsem si s sebou přivezl dva své pomocníky, abych jim ukázal, jak krásnou mateřskou školu máte. Nic tak krásného na naší planetě nemáme, tak nás napadlo, že bychom si takovou mateřskou školu společně s Vámi vyrobili. Sami to však nezvládneme. Jak vidíte před Vámi, budova už stojí, ale ta Vaše je plná barev a tahle je pouze bílá. Chtěla by trochu oživit, pomůžete mi?“</p> <u>Aktivita:</u>

S první skupinkou dětí se přesuneme ke stolečku, na kterém bude nachystaná výtvarná činnost. Děti ve skupině mateřskou školu ozdobí za použití techniky tupování pomocí houbiček a temperových barev. V průběhu výtvarné činnosti klademe dětem otázky a povídáme si s nimi:

„*Jak vypadá naše mateřská škola?*“

„*Chodíš do mateřské školy rád/a?*“

„*S kým si tady nejraději hraješ?*“

„*Jak se cítíš v mateřské škole?*“

„*Jaké hračky máme v naší třídě?*“

„*Jaká hračka je tvoje nejoblíbenější?*“

„*Jak si představujete krásnou mateřskou školu?*“

„*Co všechno můžeme dělat v mateřské škole?*“

Po dokončení všech budov si František s dětmi sedne na koberec, kde budou nachystané už vyzdobené mateřské školy. František dětem oznámí, že se jim vyzdoba jejich mateřské školy opravdu povedla, ale že se mu zdá prázdná a smutná. Proto František každému dítěti rozdá vlastní fotografii dítěte, na které bude ze zadní strany přidělaná lepicí hmota. Jednotlivé fotografie si děti přilepí na nimi vyzdobené mateřské školy. Následně si s dětmi zahrajeme hru na hádání. Ukazujeme na jednotlivé fotografie dětí a ostatní děti se pokusí pojmenovat, kdo se na fotografii nachází.

Výroky dětí

Č. 1	„ <i>Já sem chodím ráda.</i> “
Č. 2	„ <i>Máme tady moc hraček.</i> “

Sebereflexe:

I zde hodnotím motivaci formou plyšové maňáska za vhodnou. Techniku tupování považuji vzhledem k věkové kategorii dětí za vhodně zvolenou. Realizace výtvarné činnosti po skupinkách se mi osvědčila kladně, jelikož se zde vytvořilo více prostoru pro komunikaci jak s jedním dítětem, tak i s celou skupinou dětí. Otázky bylo potřeba některým dětem přizpůsobit, a to zejména těm nejmenším. Občas bylo nutné otázky dvouletým dětem zjednodušit. Bylo potřeba volit i uzavřené otázky v případě, že dítě nedokázalo odpovědět na otevřenou otázku.

Obrázek 3 aktivita “Mateřská škola“

4.2.4 Značky dětí

Tabulka 5 aktivita “Značky dětí“

<p>Prostředky a pomůcky: Papír se značkami dětí, papírové krychle se značkami dětí, plyšový maňásek František</p>
<p>Časová dotace: 20 minut</p>
<p>Počet dětí: Ve třídě se nacházelo 16 dětí, z toho 4 dvouleté a 12 tříletých.</p>
<p>Organizační forma: Párová práce</p>
<p>Metoda: Rozhovor, práce s obrazovým materiálem, napodobování</p>
<p>Cíle aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Představit dětem značky v mateřské škole • Rozvíjet prostorovou orientaci dětí v mateřské škole • Rozvíjet spolupráci dětí
<p>Kompetence:</p> <p>Komunikační kompetence</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže pojmenovat svoji značku <p>Kompetence k učení</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě ví, kde se nachází jeho značka <p>Sociální a personální kompetence</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže pracovat ve dvojici
<p>Průběh:</p>

Motivace:

František dětem řekne: „*Ahoj děti, všiml jsem si, že každý z Vás má vlastní značku obrázku, podle které například poznáte, jaká je Vaše skříňka v šatně nebo na které židličky máte sedět.*“

Aktivita č. 1

Uprostřed na koberci bude umístěn velký papír, na kterém budou znázorněny konkrétní značky dětí ve velkém provedení. Na začátku postupně každé dítě ukáže, jaká značka mu náleží a zároveň ji pojmenuje. Poté se s dětmi přesuneme do prostor šaten, kde každé dítě ukáže, kde se nachází jeho skříňka se značkou. To stejné provedeme u židlí v prostoru třídy. Po skončení činnosti požádáme děti, jestli by mohly vymyslet i značku pro Františka.

Aktivita č. 2

Děti vytvoří dvojice. V prostoru herny se budou na různých místech a nábytku nacházet rozházené papírové krychle, na kterých budou nalepené totožné značky dětí, které se nachází na papíře, avšak už v menším provedení. Každá dvojice dětí se vydá na cestu hledat své dvě konkrétní značky. Poté, co dvojice dojde s jednou značkou dítěte z dvojice, přiřadí papírovou krychli se značkou na správné místo na papír. Následně se dvojice vydá hledat druhou značku, kterou opět přiřadí na správné místo.

Báseň:

Naše škola velká je, (ukážeme rukama, jak je škola velká)

spoustu hraček tu máme. (Počítáme prsty)

Trávíme zde celý den, (ruce v bok, kýváme tělem do stran)

přesto sem jdem s úsměvem. (rukou ukážeme na ústa a usmějeme se)

Je nás tady super parta, (ukážeme palec)

pořád je tu nějaká sranda. (na konci básně se chytíme za ústa a zasmějeme se)

Výroky dětí

Č. 1	„ <i>To je moje značka.</i> “
Č. 2	„ <i>Koukej, on ji zničil.</i> “

Sebereflexe:

Na samotném začátku jsem měla problém děti uklidnit, protože byly zaujaté značkami. Obtížné pro mě bylo také zorganizovat děti do kruhu tak, aby na značky viděly všechny děti. Do budoucna bych tedy považovala za vhodnější formát se značkami připevnit na magnetickou tabuli pomocí magnetů. Pravděpodobně by bylo vhodnější papírové krychle se značkami vyrobit z tvrdšího materiálu (např. kartónu). Zabránila bych tak zničení krychlí dětmi. Při výběru dvojice se mi osvědčilo vždy spojit dvouleté dítě s tříletým. Osvědčilo se mi také děti na plochu pouštět postupně. Zajistila jsem si tím, že se mi všechny děti nerozprchly a měla jsem nad nimi neustále kontrolu.

Obrázek 4 aktivita “Značky dětí“

4.2.5 Pomáhání druhým

Tabulka 6 aktivita “Pomáhání druhým“

Prostředky a pomůcky: Posuvný věšák, matrace, píseň Polámal se mraveneček ve vlastní verzi, plyšový maňásek František, křída, obvaz
Časová dotace: 20 minut
Počet dětí: Ve třídě se nacházelo 15 dětí. Z toho 6 dvouletých a 12 tříletých.
Organizační forma: Řízená činnost
Metody: Rozhovor, hra, napodobování
Cíle aktivity: <ul style="list-style-type: none"> • Rozvíjet spolupráci dětí • Podpořit prosociální chování dětí • Rozvíjet prostorovou orientaci dětí

Kompetence:**Sociální a personální kompetence**

- Dítě dokáže spolupracovat v kolektivu
- Dítě se chová k ostatním citlivě

Kompetence k řešení problémů

- Dítě se dokáže pohybovat ve třídě po vyznačené trase

Průběh:Motivace:

František dnes přijde do mateřské školy s obvázanou rukou. Děti se zeptáme, co se Františkovi mohlo stát. Poté se František dětem svěř s tím, co se mu stalo. Když šel dnes za dětmi do mateřské školy, tak zakopl a spadl. I přesto, že ho strašně bolela ruka, tak do školky došel. V mateřské škole mu paní učitelky ruku zavázaly, ale i přesto řekly Františkovi, že by s tou zraněnou rukou měl zajít k doktorovi. František se proto děti zeptá, jestli by mu pomohly se tam dostat.

Aktivita č.1

Děti si stoupnout do řady. První dítě bude představovat bod A (mateřská škola), druhé dítě bod B (nemocnice). Děti si budou Františka předávat z ruky do ruky, aby ho dostaly co nejrychleji z bodu A do bodu B.

Předávání z ruky do ruky – František jede autem

Předávání nad hlavou – František letí letadlem

Předávání pod nohama – František jede vlakem

Aktivita č. 2

Poté, co děti dopraví Františka před nemocnici, ho společně zavezou do pokoje na posuvném věšáku, který představuje nemocniční lůžko. Dětem ukážeme obrázek nemocničního lůžka, pro lepší pochopení pojmu. Na koberci bude vyznačena cesta křídou, která povede k nemocniční posteli. Děti převezou Františka na věšáku po cestě až k posteli. Následně ho děti přesunou na matraci. Vytvoříme kruh okolo matrace, v kterém se chytíme za ruky a zazpíváme Františkovi písničku, aby se mu po nás nestýskalo.

Polámal se František,

ví to celá obora.

O půlnoci zavoláme,

Františkovi doktora.

Doktor klepe na srdíčko,

potom píše recepis,

tříkrát denně prášek cukru,

bude chlapík jako rys.

Dětem řekneme, že Františka pohladíme, aby mu nebylo smutno. Vyzveme děti, aby si našly kamaráda, kterého také pohladí a udělaly mu radost.

Báseň:

Naše škola velká je, (ukážeme rukama, jak je škola velká)

spoustu hraček tu máme. (Počítáme prsty)

Trávíme zde celý den, (ruce v bok, kýváme tělem do stran)

přesto sem jdem s úsměvem. (rukou ukážeme na ústa a usmějeme se)

Je nás tady super parta, (ukážeme palec)

pořád je tu nějaká sranda. (na konci básně se chytíme za ústa a zasmějeme se)

Výroky dětí

Č. 1	„ <i>On má bebino.</i> “
Č. 2	„ <i>Asi spadl na motorce.</i> “

Sebereflexe

Myslím si, že motivace formou plyšového maňáska byla zvolena vhodně a u dětí vzbudila zájem. Za velmi nápomocné považuji, že jsem na koberec nakreslila křídou dlouhou čáru, která dětem usnadňovala stát v řadě. Do budoucna bych aktivitu č. 1 o něco málo zkrátila, jelikož pro některé děti byla aktivita zdlouhavá. V případě možnosti bych u této aktivity využila asistentku pedagoga, která by byla pomocnou rukou pro děti v průběhu předávání. U aktivity č. 1 je nutné, aby učitelka jednotlivé předávání různými způsoby dětem nejdříve předvedla. Kladně hodnotím využití posuvného věšáku, který byl pro děti netradiční a celou aktivitu oživil. Organizační forma řízená činnost nebyla zvolena vhodně. Do budoucna bych zvolila skupinové vyučování, aby aktivita č. 1 nebyla tak zdlouhavá a aby při aktivitě č. 2 byl větší prostor pro komunikaci mezi dětmi.

Obrázek 5 aktivita “Pomáhání druhým“

4.2.6 Zvířata

Tabulka 7 aktivita “Zvířata“

<p>Prostředky a pomůcky: Papírová budova mateřské školy vytvořená z předešlých dnů, molitanové stavebnice, obrázky zvířat (slon, opice, pták, had, pes, kačena, žába, medvěd, klokan), píseň Máme rádi zvířata, plyšový maňásek František</p>
<p>Časová dotace: 20 minut</p>
<p>Počet dětí: V tento den se ve třídě nacházelo 17 dětí. Z toho 6 dvouletých a 11 tříletých.</p>
<p>Organizační forma: Skupinové vyučování</p>
<p>Metoda: Rozhovor, práce s obrazovým materiálem, hra, napodobování</p>
<p>Cíle aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozvíjet spolupráci dětí ve skupině • Podpořit aktivní zapojení dětí • Rozvíjet komunikační dovednosti dětí
<p>Kompetence:</p> <p>Sociální a personální kompetence</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže spolupracovat ve skupině <p>Kompetence k učení</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže předvést zvíře skrze nápodobu <p>Komunikační kompetence</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dítě dokáže mluvit v kolektivu

Průběh:Motivace:

Před děti postavíme papírovou budovu mateřské školy, na které děti pracovaly předešlé dny. František dětem řekne: *„Ahoj děti, na naší planetě existuje spousta zvířat, která by se mohla do Vámi vyrobené mateřské školy dostat a zničit ji. Proto bych Vás chtěl poprosit, jestli byste mi pomohli postavit plot? Nemáme však moc času, proto si musíme pospíšet.“*

Aktivita č. 1:

Doprostřed místnosti položíme papírovou budovu školy. Děti rozdělíme do dvou skupin. Na dvě strany vedle papírové budovy položíme molitanové kostky. Jedna skupina dětí postaví první část plotu a druhá skupina zbývající.

Aktivita č. 2:

Po dostavění plotu František dětem řekne, že si zkusíme, jak moc je plot odolný proti zvířatům. Nejdříve dětem ukážeme jednotlivé obrázky zvířat, pokusíme se je pojmenovat a hned poté i napodobit. Do pozadí pustíme píseň *Máme rádi zvířata*. Děti budou chodit dokola kolem postaveného plotu. V průběhu písně jim postupně ukazujeme jednotlivá zvířata a děti se je snaží napodobit (slon, opice, pták, had, pes, kačena, žába, medvěd, klokan)

Báseň:

Naše škola velká je, (ukážeme rukama, jak je škola velká)

spousta hraček tu máme. (Počítáme prsty)

Trávíme zde celý den, (ruce v bok, kýváme tělem do stran)

přesto sem jdeme s úsměvem. (rukou ukážeme na ústa a usmějeme se)

Je nás tady super parta, (ukážeme palec)

pořád je tu náhák sranda. (na konci básně se chytíme za ústa a zasmějeme se)

Výroky dětí

Č.1	„Jee, to jsem já.“
Č.2	„To je ta naše školka.“

Sebereflexe

Kladně hodnotím, že jsme v dané aktivitě využily výrobek dětí z předešlých dnů. Děti tak dále mohly pracovat s materiálem, na kterém se podílely během týdne. Do budoucna bych se děti snažila motivovat i v průběhu aktivity, aby se na stavbě podílely všechny. Vzhledem k věku dětí byla aktivita s molitanovými kostkami zvolena vhodně, avšak byla zdouhavější, proto bych do budoucna děti rozdělila na víc skupin. U aktivity č. 2 by bylo vhodné zvolit i jiná zvířata (např. želva, lenochod, slimák), aby si děti při napodobování těchto zvířat trochu zklidnily a odpočinuly si. Zároveň by bylo vhodné na konec aktivity zařadit například i relaxační aktivitu v rámci které by se děti vydýchaly. Jednotlivé cíle aktivit byly naplněny.

Obrázek 6 aktivita “Zvířata“

4.2.7 Psychomotorický padák

Tabulka 8 aktivita “Psychomotorický padák“

Prostředky a pomůcky: Psychomotorický padák, píseň: Kdo se těší do školky, plyšový maňásek František, Fanyňka, pes, ryba, Kašpárek
Časová dotace: 20 minut
Počet dětí: Ve třídě se nacházelo 14 dětí. Z toho 5 dvouletých a 9 tříletých
Organizační forma: Řízená činnost
Metody: Rozhovor, napodobování, hra

Cíle aktivity:

- Seznámit děti s padákem
- Podpořit spolupráci dětí
- Procvičit si jména dětí

Kompetence:**Kompetence k učení**

- Dítě dokáže manipulovat s padákem

Kompetence sociální a personální

- Dítě dokáže spolupracovat v kolektivu
- Dítě si dokáže spojit osobu s jménem

Průběh:Motivace:

František se přijde rozloučit s dětmi a řekne jim, že si chce ještě trochu pohrát, než opustí jejich mateřskou školu. Dětem řekne, že si spolu zkusíme zahrát hru, kterou hraje František se svými kamarády na své planetě. Ještě předtím se však František dětí zeptá, jestli je napadá, jaké hry by mohl František hrát se svými kamarády na jejich planetě.

Aktivita č. 1:

V herně bude připravený padák, kterého se každé dítě chytí. Děti budou držet padák v úrovni svého krku a František vždy vysloví dvě jména dětí. Dvě jmenované děti se vyhledají očima a vymění si místa. Pokračujeme do doby, než zmíníme všechna jména dětí. Následně Františka položíme na padák a řekneme dětem, že je František trochu unavený, a proto ho zkusíme pomalými pohyby padáku uspat. Po chvíli už bude František vyspaný, a tak ho zkusíme rychlými pohyby zase vzbudit. Činnost s dětmi několikrát zopakujeme.

František má pro děti připravenou další hru. Položíme padák na zem a František bude dětem říkat jednotlivé barvy, které se nachází na padáku. Nejdříve si však jednotlivé barvy pojmenujeme. Poté, co František zadá barvu, se všechny děti přesunou na stejně barevnou část padáku.

Aktivita č. 2:

Do pozadí pustíme dětem píseň: *Kdo se těší do školky*. Děti nejprve chodí v kruhu na jednu stranu, poté zase na stranu druhou. Dětem řekneme, že je František smutný, jelikož se s námi musí rozloučit. Proto zkusíme Františka rozveselit. Položíme ho na padák, všichni si dřepneme a na povel TEĎ vyskočíme a zvedneme padák nad hlavu. Po dohrání písně

František dětem poví, že se často stává, že se na jeho planetě objevují zvířata, která nejsou zvaná. V ten moment se musí František a všichni jeho kamarádi schovat pod padák. Pustíme píseň: *Kdo se těší do školky* ještě jednou. Děti budou v průběhu písně chodit dokola. Ve chvíli, kdy však píseň přestane hrát, znamená to, že se zde vyskytují nezvaní hosté, a proto se děti musí schovat pod padák.

Báseň:

Po aktivitě dětem řekneme, že už je čas se s Františkem rozloučit. Proto jsem Františka a ostatní jeho kamarády posadila na lavičku a s dětmi jsem mu odříkala báseň, kterou jsme se pro něho učili a rozloučili jsme se s ním.

Naše škola velká je, (ukážeme rukama, jak je škola velká)

spoustu hraček tu máme. (Počítáme prsty)

Trávíme zde celý den, (ruce v bok, kýváme tělem do stran)

přesto sem jdeme s úsměvem. (rukou ukážeme na ústa a usmějeme se)

Je nás tady super parta, (ukážeme palec)

pořád je tu náhák sranda. (na konci básně se chytíme za ústa a zasmějeme se)

Výroky dětí

Č. 1	„Jeee, co to je?“
Č. 2	„My chceme ještě.“
Č. 3	„Už spinká.“

Sebereflexe:

Hned na začátku bylo potřeba děti zorganizovat a rozmístit je po celém obvodu padáku. U hry na výměnu bylo potřeba děti navádět. Proto jsem vždy vyslovila dvě jména dětí, které jsme si nejdříve vyhledaly očima, ukázaly na ně jednou rukou a až poté si děti pod padákem vyměnily místa. Při činnosti, kdy děti střídaly rychlé a pomalé pohyby s padákem, jsem musela tyto pohyby dětem nejdříve ukázat, a až poté dokázaly pracovat samostatně. Dětem bylo potřeba v průběhu několikrát zopakovat pravidla, aby se děti ve vyhazování plyšového maňáska sjednotily. Za nevhodně zvolenou považuji aktivitu na barvy, jelikož některé děti nedokázaly barvu ještě identifikovat. Proto bych do budoucna nevyužila samotné barvy na padáku, ale připevnila bych na obvod padáku různé obrázky zvířat. Ty bychom si nejprve pojmenovali a následně bych zadávala místo barev právě tyto obrázky zvířat.

Obrázek 7 aktivita “Psychomotorický padák“

5 EVALUACE SADY AKTIVIT

Bakalářská práce je aplikačního typu, proto je potřeba praktickou část doplnit i o evaluaci. Tato část je tedy věnována vyhodnocení sady aktivit na začleňování dětí mladších tří let do prostředí mateřské školy. Prvním způsobem je sebereflexe, která se uskutečňovala po každém výstupu a následně proběhla celková sebereflexe. Druhým způsobem je evaluace ze strany učitelky, která bylo po dobu ověřování sady aktivit přítomná ve třídě.

5.1 Sebereflexe

Za velmi povedenou považuji motivaci prostřednictvím plyšového maňáska (Františka), který děti provázel po celou dobu realizovaných aktivit. Právě motivace pomocí maňáska se mi osvědčila jako velmi efektivní.

Při vymýšlení aktivit jsem brala ohled na věkovou kategorii dětí a aktivity jsem přizpůsobila jednak z hlediska času, jednak i z hlediska náročnosti. Volila jsem aktivity, které trvaly maximálně 15 až 20 minut. Časová náročnost jednotlivých aktivit byla tedy přiměřená, ale i tak by bylo vhodné například aktivitu s názvem „*Hledání kamaráda*“ zkrátit, protože byla pro děti už zdlouhavá. Po ověření aktivit lze říci, že aktivity byly přiměřené věku dětí a byly zvoleny vhodně.

Co se týče komunikace, myslím si, že byla přiměřená k věku dětí, avšak často jsem při realizaci aktivit nepoužívala stejné slovní obraty a následkem toho mohlo vzniknout nepochopení pravidel u aktivit. Proto bych si do budoucna měla více zaměřit na to, abych využívala stejné slovní obraty.

Při práci s dětmi jsem se snažila zapojit všechny děti, avšak ne vždy se mi to podařilo. Děti jsem se pokoušela motivovat i v průběhu aktivit. Jestliže jsem ale viděla, že dítě nemá o aktivitu zájem, nenutila jsem ho. Snažila jsem pravidla aktivit vysvětlit vždy stručně a jasně tak, aby pro děti byly pochopitelné. Zároveň považuji za vhodné, že jsem činnosti dětem vždy předvedla, a to právě z toho důvodu, že se děti v tomto věku učí nejvíce napodobováním.

Kladně hodnotím využití více organizačních forem, a to jak řízené činnosti, tak i skupinového vyučování a párové práce. Díky skupinovému vyučování se vytvořil větší prostor pro komunikaci mezi dětmi. Kladně hodnotím, že jsem při skupinovém vyučování a párové práci rozdělila děti do skupin a dvojic tak, aby dvouleté dítě byla vždy ve skupině nebo dvojici s tříletým dítětem.

Pozitivně hodnotím, že jsem s dětmi využívala i netradiční pomůcky, které se v mateřských školách často vyskytují a využívají. V průběhu ověřování aktivit jsem vyzorovala, že při použití netradičních pomůcek se do činnosti děti aktivněji zapojují.

5.2 Evaluace od učitelky

Studentka docházela do mateřské školy pro ověřování své praktické části bakalářské práce po dobu dvou týdnů. Studentka měla připravených dohromady sedm aktivit, které ověřovala v rámci didakticky zaměřených činností. Celá sada aktivit, kterou si studentka pro děti připravila, byla velmi atraktivní a pro děti zajímavá.

Studentka pro motivaci před každou aktivitou využívala plyšové maňásky, což považuji za velmi kladně zvolené. Děti si ihned maňásky oblíbily a motivovalo je to k vykonávání daných aktivit. Jelikož se jednalo o dvouleté děti, které nedokázaly udržet příliš dlouho pozornost, tak studentka musela být neustále k dispozici, aby děti znova namotivovala. Což studentka také udělala a motivovala děti nejen před každou aktivitou, ale také v průběhu.

Studentka využívala vhodnou komunikaci vzhledem k nízkému věku dětí. Zpočátku však studentka u dětí využívala neustálené slovní obraty, které byly pro děti matoucí, na to však byla studentka upozorněna a do budoucna bych doporučila volit ustálená slovní spojení, která budou pro děti lépe zapamatovatelná a pochopitelná. Kladně hodnotím také práci s hlasem, která je u tak malých dětí důležitá.

Studentka měla připravených spoustu lákavých pomůcek pro děti, které byly vhodně zvolené. Avšak u třetí aktivity studentka využila pomůcku ve formě prstových maňásků, kteří byli pro děti příliš malí, a tak špatně rozeznatelní. Obrázky studentka využívala ve velikosti A4, což považuji taktéž za vhodně zvolené. Studentka během poslední aktivity využila také psychomotorický padák, se kterým děti ještě nepracovaly. Padák děti ihned zaujal a do aktivity se zapojily i děti, které se do jiných aktivit nezapojily.

Aktivity byly vhodné zvolené vzhledem k věku dětí, avšak pátá aktivita, kdy si děti plyšového maňáška předávaly různými způsoby, byla pro děti příliš náročná. Proto bych na místě studentky zvolila jednodušší variantu aktivity nebo bych aktivitu rozdělila do skupin.

Organizační formy, které studentka využila byly zvoleny vhodně. Oceňuji, že studentka využila i více organizačních forem jako jsou párová práce a skupinové vyučování, se kterými děti neměly žádné zkušenosti.

5.3 Porovnání od učitelky a sebereflexe

Pro evaluaci ze strany učitelky a vlastní reflexi jsem si zvolila tyto kritéria:

- Motivace
- Komunikace
- Práce s dětmi
- Prostředky a pomůcky
- Organizační forma

Tabulka 9 Evaluace aktivit

Aktivita:	Evaluace učitelky	Vlastní reflexe
Jména dětí	+Vzbuzení zájmu dětí prostřednictvím maňáska +Komunikace přiměřená k věku dětí +Vhodně zvolená organizační forma -Nevyužívání stejných obrátů slov	+Vhodně zvolená motivace +Práce s hlasem +Zdařilá organizace aktivity + Vhodná organizační forma -Nestejně slovní spojení -Ne všechny děti udržely pozornost
Hledání kamarádů	+Efektivní motivace + Komunikace přiměřená k věku dětí +Snaha o zapojení všech dětí +Obrázky vhodné k věku dětí -Nevyužívání stejných obrátů slov	+Pro děti vzbuzující motivace +Práce s hlasem +Snaha o zapojení všech dětí -Špatně zvolená pomůcka (kolečky) -Nestejně slovní spojení
Mateřská škola	+ Motivace prostřednictvím maňáska + Kladla dětem otázky +Názornost +Práce ve skupinkách - Malí prstový maňásci	+Komunikace přiměřená k věku dětí +Zapojení všech dětí + Vhodná organizační forma: větší prostor pro komunikaci s dětmi

Značky dětí	<ul style="list-style-type: none"> + Motivace prostřednictvím maňáska + Využívání neverbálních prvků + Využití obrázků, které děti znají + Snažila se zapojit všechny děti + Vhodně zvolená organizační forma 	<ul style="list-style-type: none"> + Efektivní motivace + Vhodně zvolené pomůcky (značky dětí) + Snaha o zapojení všech dětí + Práce ve dvojicích - Ne všechny děti pochopily zadání
Pomáhání druhým	<ul style="list-style-type: none"> + Maňásek vzbudil u dětí zájem o činnost + Využití nepříliš typických pomůcek + Názornost - Některé děti nedokázaly u aktivity vydržet 	<ul style="list-style-type: none"> + Efektivní motivace + Netradiční pomůcky + Zapojení všech dětí - Děti ztrácely pozornost - Nevhodně zvolená organizační forma
Zvířata	<ul style="list-style-type: none"> + Motivace prostřednictvím maňáska + Vhodná komunikace + Využití výrobku z předešlých dnů + Snaha o zapojení všech dětí 	<ul style="list-style-type: none"> + Efektivní motivace + Komunikace přiměřená k věku dětí + Využití produktu, který vytvořily děti + Snaha o zapojení všech dětí
Psychomotorický padák	<ul style="list-style-type: none"> + Motivace prostřednictvím maňáska + Jasně instrukce + Využití netradiční pomůcky (padák) + Názornost 	<ul style="list-style-type: none"> + Efektivní motivace + Využití psychomotorického padáku + Komunikace přiměřená k věku dětí + Předvádění

6 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Veškeré aktivity jsou vytvořené pro děti od 2 do 3 let a jejich záměrem je usnadnit začleňování dětí do prostředí mateřské školy.

Vzhledem k tomu, že se děti v tomto věku začínají teprve učit pracovat v rámci didakticky zaměřené činnosti, je nutné, aby časová náročnost jednotlivých aktivit nebyla příliš dlouhá. Doporučuji 15 maximálně 20 minut. S tím souvisí i délka pozornost, kterou dvouleté dítě nedokáže udržet příliš dlouho. Proto je potřeba, aby učitelka dětem nabízela větší množství činností. Doporučuji volit jak pohybové, tak i klidové činnosti. Je však potřeba, aby se jednalo o aktivity s velmi jednoduchými pravidly. Zároveň je vhodné v průběhu každého dne zařazovat básničky doprovázené pohybem, které jsou pro děti velmi atraktivní.

Jelikož adaptace dvouletých dětí na mateřskou školu může trvat až 8 týdnů, tak i v tomto měsíci je vhodné děti stále seznamovat s prostředím, aby se děti orientovaly ve třídě, věděly, jaké hračky se ve třídě nachází a kde mají ve třídě své místo. Proto si myslím, že by bylo vhodné aktivitu „Značky dětí“ realizovat opakovaně, a to z toho důvodu, že děti v tomto věku ke značkám v mateřských školách velmi inklinují.

Opravdu důležité je si před každou aktivitou promyslet motivaci, která má u dětí mladších tří let velmi významnou roli. Děti je potřeba motivovat i v průběhu aktivit. Ověřila se mi motivace formou plyšového maňáska. Maňásek může představovat maskota, který bude děti doprovázet po celý školní rok. Dvouleté děti v mateřské škole většinou začínají poprvé navazovat nové vztahy s dětmi a učí se pracovat v rámci kolektivu, proto děti do činností nenutíme. Děti se do aktivit postupně zapojují, jestliže zvolíme vhodnou motivaci a pro děti atraktivní aktivitu.

S tím souvisí i volba pomůcek. Doporučuji volit také prostředky a pomůcky, se kterými se děti ještě nesetkaly a běžně se v mateřských školách vyskytují a využívají. Děti jsou pak pomůckami více zaujaté a mají větší tendenci se do aktivit zapojovat. Učitelka může využít například psychomotorický padák, různé molitanové nebo plastové stavebnice a celkově pomůcky a hračky, které se v rodinném prostředí dětí nevyskytují.

Jestliže se budeme soustředit na sociální začleňování dětí, je potřeba volit takové aktivity, během kterých se děti dostanou do fyzického kontaktu a vytvoří se tak mezi nimi prostor pro komunikaci a samotnou spolupráci.

Jestliže s dětmi realizujeme práci ve skupinkách či dvojicích, je vhodné děti dávat do skupiny se staršími dětmi. A to hlavně z toho důvodu, že se dvouleté děti učí nejvíce nápodobou od

ostatních. Učitelka by měla být pro děti facilitátorem a v případě potřeby jim podat pomocnou ruku.

V případě, že v průběhu aktivit využíváme slova nebo pojmy, které jsou dětem neznámé, je důležité jim pojem vysvětlit a věc reálně ukázat, popřípadě alespoň prostřednictvím obrázku.

V neposlední řadě je velmi důležité aktivity opakovat, aby si děti jednotlivé dovednosti osvojily.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala tématem začleňování dětí mladších tří let do prostředí mateřské školy. Pro dvouleté děti v mateřských školách je nutné přizpůsobit prostředí a zároveň se jim co nejvíce snažit usnadnit samotnou adaptaci na mateřskou školu. Cílem teoretické části bylo popsat, jak probíhá adaptace dvouletých dětí v mateřské škole a sumarizovat poznatky o vzdělávání dětí mladších tří let v prostředí mateřské školy.

V teoretické části byly popsány podmínky, které je potřeba zajistit, jestliže se v mateřské škole uskutečňuje vzdělávání dvouletých dětí. Na tuto kapitolu navázaly podkapitoly, které se věnovaly adaptaci dvouletých dětí na nové prostředí a nový kolektiv. Dále byly v teoretické části zmíněny zákony a vyhlášky, které se týkají dvouletých dětí v mateřských školách a Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, ve kterém je přímo jedna kapitola vyčleněna pro vzdělávání dětí od 2 do 3 let. V neposlední řadě jsem zde uvedla příklady dobré praxe ze zahraničí, které zajišťují vzdělávání dětí od nejtělejšího věku.

Praktickou část tvořila sada aktivit, která obsahovala dohromady sedm výstupů zaměřené na začleňování dětí mladších tří let do prostředí mateřské školy. Každá aktivita byla motivována prostřednictvím plyšového maňáška, a to jak na začátku samotné činnosti, tak i v jejím průběhu. Při tvorbě a realizaci sady aktivit jsem brala v potaz vývojová specifika dvouletých dětí. Cílem bylo navrhnout sadu aktivit na začleňování dětí mladších tří let do prostředí mateřské školy. Dále ji realizovat a ověřit ve vybrané mateřské škole ve Zlínském kraji. V závěru praktické části je rozepsána sebereflexe a evaluace ze strany učitelky, která byla po celou dobu realizace aktivit přítomná ve třídě. Z této evaluace vyplývá, že cíle této práce byly naplněny. Na základě sebereflexe a evaluace ze strany učitelky byla zpracována doporučení pro praxi mateřských škol.

Je velmi důležité podporovat začleňování dětí do prostředí mateřské školy. Je však potřeba podporovat začleňování dětí jednak do materiálního prostředí mateřské školy, jednak i začleňování dětí mezi nový kolektiv. Jestliže zvolíme vhodnou motivaci, aktivity a pomůcky, můžeme dětem právě usnadnit jejich začleňování do nového prostředí mateřské školy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Gregora, M., & Kropáčková, J. (2016). *Vývoj batolete od jednoho roku do tří let*. Praha: Grada.
2. Grůzová, L., & Syslová, Z. (2017). Adaptation of two years old children in Czech preschool education. *International Journal of Learning and Teaching*. 9(1), 350–356. doi: 10.18844/ijlt.v8i5.1894.
3. Hašková, H., Saxonberg, S., & Mudrák, J. (2012). *Péče o nejmenší: boření mýtů*. Praha: Sociologické nakladatelství.
4. Hoskovcová, S. (2006). *Psychická odolnost předškolního dítěte*. Praha: Grada.
5. Hronová, M. (2017). *Pedagog: Dvouleté děti do školky nepatří. Potřebují něžnou mámu a přísného tátu, který udává řád*. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/pedagog-dvoulete-deti-do-skolky-nepatri-potrebuji-neznou-mam/r~bcc7f616775e11e7b2b5002590604f2e>.
6. Ježková, B. (2011). *Školní vzdělávání ve Švédsku*. Praha: Karolinum.
7. Jonášová, K., Frýdlová P., & Svobodová, L. (2012). *Mateřská dovolená nebo rodičovský čas? Zkušenosti sedmi českých matek, které pracují a vychovávají své děti v jiných zemích EU*. Praha: Gender Studies.
8. Kolář, Z. (2012). *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada.
9. Koťátková, S. (2014). *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet* (2., rozš. a aktualiz. vyd). Praha: Grada.
10. Kovářová, R., & Valchářová, K. (2021). *Předškolní vzdělávání v Dánsku (i v době Covidu)*. Olomouc: Univerzita Palackého.
11. Kropáčková, J. (2015). *Specifika práce s dvouletými dětmi v mateřské škole - 3. díl*. Dostupné z <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/p/20403/SPECIFIKA-PRACE-S-DVOULETYMI-DETMI-V-MATERSKE-SKOLE---3-DIL.html>.
12. Kropáčková, J. (2016). *Kam s nimi... aneb Dvouleté děti v mateřských školách, dětských skupinách, mikrojeslích*. *V*(10), 25-29. Dostupné z <https://mikrojesle.mpsv.cz/wp-content/uploads/2015/09/Poradce-reditele-mateřské-školy-J.-Kropáčková.pdf>.

13. Kropáčková, J., & Splavcová, H. (2016). *Dvouleté děti v předškolním vzdělávání od podzimu do zimy*. Praha: Raabe.
14. Kropáčková, J., & Splavcová H. (2017). *Dvouleté děti v předškolním vzdělávání od jara do léta*. Praha: Raabe.
15. Lazzari, S. (2012). *Vývoj dítěte v 1.-3. roce*. Praha: Grada.
16. Lažová, L. (2013). *Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů*. Praha: Portál.
17. Loudová Stralczyňská, B. (2017). *Právo na šanci: předškolní výchova v Německu*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta.
18. META (2022). *ADAPTAČNÍ PLÁN (BERLÍNSKÝ MODEL)*. Dostupný z <https://inkluzivniskola.cz/zdroje-inspirace/adaptacni-plan>.
19. Michalová, Z., & Kratochvílová, A. (2022). *Sociální dovednosti v mateřské škole: aktivity k minimalizaci nevhodného chování v předškolním věku a posílení sociálních dovedností*. Praha: Grada.
20. MPSV (2020). *Analytický materiál ověření zájmu a možností zavedení tzv. garance místa v předškolních zařízeních pro děti od jednoho roku věku a od dvou let věku výše*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dostupné z <https://mikrojesle.mpsv.cz/wp-content/uploads/2020/11/Analytický-materiál-ověřen%C3%AD-zájmu-a-možnost%C3%AD-zaveden%C3%AD-tzv.-garance-m%C3%ADsta-v-předškoln%C3%ADch-zař%C3%ADzen%C3%ADch-pro-děti-od-1-roku-věku-a-od-2-let-věku-výše.pdf>.
21. MŠMT (2016). *Informace k předškolnímu vzdělávání dětí ve věku od 2 do 3 let v mateřské škole*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Dostupné z <https://www.msmt.cz/file/39033/>.
22. MŠMT (2020). *Informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let v mateřské škole*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Dostupné z <https://www.msmt.cz/file/52421/>.
23. MŠMT (2021). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: MŠMT.
24. Niesel, R., & Griebel, W. (2005). *Poprvé v mateřské škole*. Praha: Portál.

25. Noe.cz (2023). *Cpaní maňasci*. Noe s.r.o.: Lipník nad Bečvou. Dostupné z <https://www.noe.cz/cpani-manasci>.
26. Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.
27. Pedagogická komora (2018). *Pedagogická komora podporuje petici Dvouleté děti do školky nepatří*. Dostupné z <https://www.pedagogicka-komora.cz/2018/02/pedagogicka-komora-podporuje-petici.html>.
28. Průcha, J. (2016). *Předškolní dítě a svět vzdělávání: přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků*. Praha: Wolters Kluwer.
29. Průcha, J., & Kansanen, P. (2015). *Školní vzdělávání ve Finsku*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum.
30. Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2013). *Pedagogický slovník (7., aktualiz. a rozš.vyd.)*. Praha: Portál.
31. Rýdl, K., & Šmelová, E. (2012). *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
32. Sotáková, H., & Presslerová, P. (2019). *Adaptační program pro děti v dětské skupině s akcentem na věková a vývojová specifika*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dostupné z http://www.dsmpsv.cz/images/ke_stazeni/03_mpsv_adaptacni_program.pdf
33. Sotáková, S., & Presslerová, P. (2020). *Jak pečovat v kolektivu o děti ve věku 1-3 roky*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dostupné z http://www.dsmpsv.cz/images/ke_stazeni/01_mpsv_jak_pecovat_v_kolektivu_o_deti_2020.indd_FIN.pdf.
34. Splavcová, H. (2019). *Dvouleté děti v předškolním vzdělávání: aktivity a činnosti*. Praha: Raabe.
35. Splavcová, H., & Kropáčková, J. (2016). *Vzdělávání dětí od dvou let v MŠ*. Praha: Portál.
36. Škrdlíková, P. (2018). *Vyjádření ředitelk a ředitelů mateřských škol k problematice umístování dvouletých dětí*. Dostupné z <http://www.pedagogicke.info/2018/02/vyjadreni-reditelek-reditelu-materskych.html>

37. Vágnerová, M., & Lisá, L. (2021). *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum.
38. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, školský zákon. (2004). Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra.
39. Zákon č. 247/2014 Sb., zákon o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů. (2014). Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí.
40. Zormanová, L. (2015). *Dánské preprimární vzdělávání očima české učitelky*. Dostupné z <https://clanky.rvp.cz/clanek/20481/DANSKE-PREPRIMARNI-VZDELAVANI-OCIMA-CESKE-UCITELKY.html>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Apod. A podobně

MŠ Mateřská škola

RVP PV Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Tj. To je

Tzv. Takzvaný

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 aktivita “Jména dětí“	35
Obrázek 2 aktivita “Hledání kamarádů“	38
Obrázek 3 aktivita “Mateřská škola“	41
Obrázek 4 aktivita “Značky dětí“.....	43
Obrázek 5 aktivita “Pomáhání druhým“	46
Obrázek 6 aktivita “Zvířata“	48
Obrázek 7 aktivita “Psychomotorický padák“	51

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Edukace dvouletých dětí v zahraničí	28
Tabulka 2 aktivita “Jména dětí“	33
Tabulka 3 aktivita “Hledání kamaráda“	36
Tabulka 4 aktivita “Mateřská škola“	39
Tabulka 5 aktivita “Značky dětí“	41
Tabulka 6 aktivita “Pomáhání druhým“	43
Tabulka 7 aktivita “Zvířata“	46
Tabulka 8 aktivita “Psychomotorický padák“	48
Tabulka 9 Evaluace aktivit.....	54

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Informovaný souhlas

Příloha P II: Ukázka obrazového materiálu – aktivita “Hledání kamaráda“

Příloha P III: Ukázka obrazového materiálu – aktivita “Zvířata“

PŘÍLOHA P I: NÁZEV PŘÍLOHY

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Dobrý den vážení rodiče,

jsem studentkou posledního ročníku oboru Učitelství pro mateřské školy na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Ve své bakalářské práci se zabývám tématem začleňování dětí mladších tří let do prostředí mateřské školy. Touto cestou Vás prosím o souhlas s účastí Vašeho dítěte na mé praktické části mé bakalářské práce.

Souhlasím s účastí mého dítěte pro potřeby Vaší bakalářské práce.

Souhlasím s pořizováním fotografií mého dítěte a jejich použitím v bakalářské práci. Fotografie budou sloužit výhradně pro použití mé bakalářské práce. Jména dětí budou anonymní a při jejich popisu budou vystupovat pod obecným názvem *dítě*, dále jen *dítě mladších tří let*. (V případě nesouhlasu budou fotografie cenzurovány)

ANO/NE

Datum a podpis:

Děkuji, Lucie Vybíralová

**PŘÍLOHA P II: UKÁZKA OBRAZOVÉHO MATERIÁLU –
AKTIVITA “HLEDÁNÍ KAMARÁDA“**

(Noe.cz, 2023)

**PŘÍLOHA P III: UKÁZKA OBRAZOVÉHO MATERIÁLU –
AKTIVITA “ZVÍŘATA“**

